

Dányi Nefelejcs Óvoda

2118 Dány, Tavasz u. 4.

Telefon: (28) 464 – 006 E-mail: ovoda@dany.hu

OM: 032837

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Tartalom

Tartalom.....	2
Törvényi háttér.....	4
1. Bevezető.....	5
1. Gyermekeképünk.....	6
1.2. Óvodaképünk – Intézményünk jövőképe.....	7
1.3. Óvodánk társadalmi környezete, szociokulturális háttere.....	14
1.4. Az óvoda adottságai, tárgyi feltételei.....	14
1.5. Személyi feltételeink.....	15
2. Az óvodai gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk jellemzői.....	17
2.1. Gyermeke- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladataink:.....	17
2.2. A gyermekvédelmi összekötő alapvető feladatai:.....	18
2.3. Gyermekevédelmi tevékenységünk legfontosabb feladatai:.....	18
3. Inkluzív pedagógia - Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással.....	20
3.1. Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.....	20
3.1.1. Tehetséggondozás intézményünkben.....	20
3.2. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.....	25
3.3. A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése.....	28
3.3.1. Sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése.....	29
3.3.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTMN).....	34
3.3.3. Tankötelezettség megkezdésére halasztást kapott gyermekekre vonatkozó iskola előkészítő tevékenységek.....	35
3.4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	37
3.5. Etnikai kisebbségi gyermekek óvodai nevelése.....	39
4. A nevelő-fejlesztő tevékenységek rendszere.....	40
4.1. A tevékenységközpontú program.....	41
cél és feladatrendszere.....	41
4.2.1. A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében.....	42
4.3. Érzelmi, erkölcsi, értékorientált nevelés- szocializáció.....	46
4.4. Tevékenység szerepe a nevelési cél elérésében.....	48
4.5. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében.....	49
5. A tudatos fejlesztés feltételei.....	50
5.1. Az óvodai nevelés objektív feltételei.....	50
5.2. A tudatos nevelés szubjektív feltételei.....	51
5.2.1. Az óvodapedagógus modell szerepe.....	51
5.2.2. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése a nevelőmunka során.....	52
5.2.3. Az óvodapedagógus és a nevelő munkát segítő együttműködésének formái.....	53
5.2.4. Környezetben élők hatásai.....	53
6. A fejlesztés tartalma.....	55
6.1. Játéktevékenység.....	56
6.2. Tanulási tevékenység.....	59
6.3. Társas, közösségi tevékenység.....	60
6.4. Értékteremtő Munkatevékenység.....	62
6.5. Szabadidős tevékenység.....	64
7. Egészségnevelési és környezeti elvek, pedagógiai módszerek.....	64

7.1.Egészségnevelés tárgyi ,személyi feltételei	65
7.1.1.Egészséges óvodai környezet kialakítása	66
7.1.2.Célunk,alapelvünk	66
7.2. Az egészséges életmódra nevelés feladatai.....	68
7.2.1.Az egészséges táplálkozás megkedveltetése	70
7.2.2.Egészségfejlesztő testmozgás	71
7.3. Az egészséges életmódra nevelés kapcsolata a többi nevelési területtel	73
7.4.Lelki egészségvédelem	76
7.4.1.A dohányzás megelőzése	77
7.5. Környezettudatos nevelés	77
8..A komplex tevékenységek rendszere	78
8.1.Anyanyelv.....	78
8.2.Matematika	80
8.3. A külső világ tevékeny megismerése	83
8.3.1.Természet – társadalom – ember.....	83
8.3.2.Születéstől felnőttkorig	86
8.4.Művészeti tevékenységek.....	88
8.4.1.Mesélés,verselés, dramatizálás, bábozás	88
8.4.2.Ének-zene, énekes játék , gyermektánc.....	90
8.4.3.Vizuális tevékenységek	93
9.Mindennapos mozgás	95
10. A nevelés – tanulás tervezése és időkeretei.....	99
11.A gyermekek fejlettségállapotának mérése - A pedagógiai munka dokumentációi.....	103
12. Az óvoda és környezetének együttműködése	105
13.Az óvodai ünnepek és megemlékezések	110
14. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére az Alapprogramban meghatározottak szerint	111
Legitimációs Záradék.....	113
Melléklet 1.sz. Boldogság Program.....	115

Törvényi háttér

- 2023.évi LII. törvény A pedagógusok életpályájáról
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 401/2023.(VIII.30) kormányrendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023 évi LII tv végrehajtásáról
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 20/2012 (VIII.31) EMMI rendelet 7§(1) bek., 128 § (2) bek.
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 137/2018. (VII.25.) Korm. rendelet Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet módosításáról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai –szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai –szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai –szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 277/1997. (XII.22.) kormányrendelet a pedagógus –továbbképzésről, a pedagógus –szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 15/2013. (II.26. EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata

1. Bevezető**Óvodánk adatai**

Az óvoda elnevezése:	Dányi Nefelejcs Óvoda
Címe:	2118 Dány, Tavasz u.4.
Telefon, fax,mobil:	(28) 464 – 006 30 -328-73-86
E-mail cím:	ovoda@dany.hu
OM azonosító:	032837
Az óvoda alapítója:	Dány Községi Önkormányzat
Az óvoda fenntartója:	Dány Községi Önkormányzat
A fenntartó címe:	2118 Dány, Pesti u.1.
Telefon:	06 30 628 3898
Fax:	(28) 597 – 131
Alapító okirat száma:	
Módosított Alapító okirat száma:	
Az óvodai férőhelyek száma:	150
Csoportszobák száma:	6
Napi nyitvatartási idő:	11 óra/nap 55óra/hét
Csoportszervezés:	vegyes

Óvodánk Pedagógiai Programja – az Óvodai nevelés Országos Alapprogramja alapján készült és minősített - Tevékenység központú óvodai nevelési programra épül.

A Tevékenységközpontú óvodai nevelési program középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli.

A pedagógiai program gerincét Gáspár László pedagógiai rendszerének óvodai körülmények közötti alkalmazása alkotja.

Ez a pedagógiai rendszer **nevelés és gyermekközpontú**, mely a tevékenységeken keresztül és a tevékenységek által történő nevelést tekinti alapvető feladatának.

A szerzők (Chrappán Magdolna – Fábíán Katalin) átdolgozták az eredeti Programot, mely sűrített, rövidített változatban jelent meg 2005-ben.

Az azóta eltelt időszak sok változást hozott az óvodák életébe, de a Program ma is korszerű, aktuális, jól használható a gyakorlatban. Az alapvető pedagógiai, pszichológiai kérdésekben kifejtett álláspontjukat megerősítve és az óvoda számára előírt aktuális feladatokat hangsúlyozva készült el az új, óvodai nevelőmunkát közvetlenül segítő kiadvány, amely szerint mi is dolgozunk.

1. Gyermekképünk

A gyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető szellemi erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség.

- *eltérő genetikai adottságokkal jött a világra,*
- *eltérő az érési (belső fejlődési) üteme,*
- *eltérő fejlettségi szinttel rendelkezik,*
- *eltérő környezeti hatások érik, mert eltérő környezetben nevelkedik,*
- *eltérő, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.*

Valljuk, hogy minden gyermek hordoz magában valamilyen értéket, képességet amely alapot szolgáltat személyiségének fejlesztéséhez..

Az egészségesen fejlődő gyermek boldog, kiegyensúlyozott, vidám, kedves, közvetlen, érdeklődő, pozitív énképpel rendelkező, kreatív, szociálisan érett, társaival együttműködő, megfelelő toleranciával, kommunikációs és kooperatív készséggel rendelkezik és fogékony az őt körülvevő világ megismerésére, megértésére. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

1.2. Óvodaképünk – Intézményünk jövőképe

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Óvodánk olyan gyermekközpontú és nevelésközpontú szolgáltató intézménnyé szeretne válni, amely...

- a gyermekek közötti egyéni különbségeket maximálisan tolerálja, óvja, védi, neveli, szocializálja a gondjaira bízott gyermekeket az SNI és HHH gyermekek integrációját elősegíti
- családi nevelés kiegészítője a harmadik életévtől az iskolába lépésig
- a pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak
- fejlesztő tevékenységét a gyermekek genetikai adottságaihoz, egyéni fejlődési üteméhez, a gyermek aktuális fejlettségi szintjéhez igazítja,
- egyénenként változó szükségleteit kielégíti,
- a legfőbb gyermeki tevékenységnek, a fejlesztés legfőbb eszközének a semmi mással nem helyettesíthető játékot tartja,
- eredményes a tehetség kibontakoztatásában,
- sikeres az esélyegyenlőség megteremtésében
- elősegíti a hátrányok kiegyenlítését
- rugalmas keretek között állandóságot biztosít
- nyitott óvoda, elfogadó befogadó, biztosítja a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét
- a migráns családok gyermekeinek biztosítja az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét
- az óvoda tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását
- közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges

személyiségvonások fejlődését

- az óvoda eddigi hagyományaira épül

A gyermekek kiegyensúlyozott személyiségfejlődéséhez biztosítja...

- a barátságos, derűs, szeretetteljes, nyugodt, biztonságos, szorongás és frusztráció mentes, érzelmi biztonságot nyújtó légkört,
- a változatos tevékenységi lehetőségeket,
- a nyugodt, elmélyült szabad játék feltételeit,
- a személyre szabott törődést és figyelmet,
- a lehető legnagyobb szabadságfokú mozgásteret,
- a szabadság, kötetlenség és kötöttség egyensúlyát,
- a gyermeki önállóság határainak kiszélesítését,
- a türelmes, toleráns nevelői magatartást,
- az esztétikus, barátságos, tiszta, izléses környezetet.
- gyermeki személyiség kibontakoztatása, egyenlő hozzáférés biztosításával

Az óvoda alkalmazottai számára megteremti a XXI. századi gyermekközpontú nevelés kihívásainak feltételeit, amelyben...

- együttműködve, egymásra figyelve, az egyéni különbségekre pozitívan építve, egymást erősítő harmonikus légkörben,
- a szülők támogatását megnyerve, nevelési elveivel, elvárásaival, igényeivel összhangot teremtve,
- tárgyi feltételeinket a kor igényeinek, elvárásainak megfelelően bővítve
- a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek és jogainak érvényt szerezve

Jövőképünkben óvodánk működése és feltételrendszere a gyermekek, a szülők, az alkalmazottak, a fenntartó, a partnerek – szűkebb és tágabb környezetünk - elvárásainak, az Unió legmagasabb szintű igényeinek és a mindenkor hatályos törvényi előírásoknak maximálisan megfelel.

Meggyőződésünk, hogy ez a jövőkép értékes és hatékony motiváló tényező lehet feladataink megvalósításában.

Az óvoda célkitűzései

Nevelőtestületünk a személyiség mibenlétét az alábbiakban látja:

A személyiség külső hatásokra kialakult belső feltételeknek, valamint öröklött adottságoknak, lehetőségeknek az egyénen belül kialakult olyan egyedi, egyszeri és megismételhetetlen integrációja, amely meghatározza a viszonyulást, alkalmazkodást a környezethez.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a gyermeki személyiség komplex fejlesztésének:

- a (tanult) motívumok kialakításának, mivel a motívumok segítik az embert döntései meghozatalában
- a képességek fejlesztésének, mert a képességektől függ a döntések kivitelezésének eredményessége.

Nevelőmunkánk során olyan motívumokat és képességeket kell fejlesztenünk, melyek eredményeként gyermekeink döntései megalapozottak lesznek, s döntéseik kivitelezésében pedig eredményesek.

1. Az értelem fejlesztése

Célunk a tanulási motívumok fejlesztése:

- **a megismerési vágy felkeltése**, a természetes kíváncsiság vágy táplálása
- a felfedezési vágy felkeltésére, melynek alapja a felfedezettő tanulás, a problémamegoldó tevékenység intenzív, élményt nyújtó folyamata
- **az újabb és újabb fejlesztő játékok megtanulása / megtanítása** biztosítja, a játék, a játékosság kapcsán a szimuláció gazdag eszköztára pedig támogatja az egyes témák feldolgozását, a játékszeretet továbbfejlesztését
- **optimális teljesítmény vágy kialakítása** a következetes és reális értékeléssel, a szélsőségektől mentes, a tanulás értelmének megmutatása olyan játékos és egyéb helyzetekben, mikor a gyermekek megtapasztalhatják tudásuk gyakorlati hasznát, érzékelve saját változásukat és fejlődésüket.

Célunk az értelmi képességek fejlesztése:

- **a megismerés képességeinek fejlesztése**, mint a megfigyelés, a kódolás képessége, a kísérletezés, elemzés és érvelés
- **a beszéd, a kommunikáció fejlesztése**, melynek alapvető funkciója a kivitelező tevékenység, a megismerés, a gondolkodás és a tanulás szolgálata
- **a gondolkodás bonyolult képességrendszerének fejlesztése**, mint a viszonyítás, az általánosítás és osztályozás, valamint a problémamegoldás
- **a tanulási képesség fejlesztése** az értelmi képességek fejlesztésével: a tapasztalati és értelmező, valamint az önálló és szociális tanulási módok során.

Célunk a segítő életmódra nevelés, az erkölcsi nevelés és szociális fejlesztés

Gyermekeink különböző családi háttérrel különböző közösségekben élnek. Többen tagjai lehetnek különféle nemzetiségeknek, szüleik által vallási felekezeteknek, egyúttal tagjai a magyar nemzetnek. A gyermekek az óvodában is tagjai egy óvodai csoportnak, a fejlesztési folyamatban pedig gyakran egy-egy kisebb csoportnak, valamint a teljes óvodai közösségnek. A későbbiek során személyes kapcsolataik egyre inkább átszövik egész életüket. Ahhoz, hogy képesek legyenek beilleszkedni a különböző szűkebb vagy tágabb csoportokba és közösségekbe, és ezekben megtalálják helyüket, fejleszteni szükséges képességeiket és szociális motívumaikat.

Célunk a szociális képességek fejlesztése

- **szociális kommunikációs képességek fejlesztése**, mint a kommunikáló felek aktivitásának: azaz érzelmi állapotának, magatartásának és viselkedésének aktuális befolyásolási képességének fejlesztése
- **a kötődés képességének fejlesztése**, melynek gazdagsága, ereje és minősége meghatározza a szociális életminőséget, a szociális viselkedést, és a személyiség szociális fejlődését
- **csoportlétre, szervezeti és társadalmi létre való képesség megalapozása és fejlesztése** a gyermekeink életkorához illeszkedő ünnepeink megünneplése, versenyek, és számos, az óvodai életre jellemző helyzetek során – törekszünk a reális ön – és társértékelés kialakítására
- **Az együttműködés, a vezetés és a versengés képességeinek megalapozása és fejlesztése** a segítő együttműködés rendszeres alkalmazásával, a segítő nevelői magatartás megtapasztalásával, valamint a mozgásos és a különböző versenyjátékok gyakorlása során.

2. Az egészséges és kulturált életmódra nevelés, személyes fejlesztés

Az embernek önmagával harmóniában kell élnie. Ennek feltétele, hogy testileg - lelkileg egészséges legyen: meg tudja őrizni, helyre tudja állítani jó közérzetét, stabilizálni, védeni tudja önmagát: optimális legyen személyiségének működése, fejlődése. E funkció, e célok eredményes és hatékony szolgálata azt feltételezi, hogy képes lesz a személyes érdekeket szolgáló döntéseket meghozni, azokat végrehajtani és megvalósítani.

A személyre szóló nevelés végső célja az önfejlesztő személyiség, az önfejlesztésre nevelés. Ez magában foglalja az önállóságra nevelést, az egyéniségfejlesztést és az én, a személyes tudat kialakulásának, fejlődésének segítését. Óvodai nevelésünk célja, ezen képességek megalapozása.

Célunk az egészséges és kulturált személyiség fejlesztése érdekében személyes motívumok kialakítása

- **az önkiszolgálási motívumok** közé tartozó biológiai szükségletek, a komfortszükséglet a mozgás és élményszükséglet
- **önvédelmi motívumok** fejlesztése az egészséges életmódra nevelés, a konfliktusok kezelésére történő nevelés kapcsán
- **a szuverenitás motívumainak kialakítása**, mint az önállósulási és öntevékenységi vágy
- **önértékelési motívumok fejlesztése**, mint az önbizalom és az önbecsülés, a reális, a képességeket is figyelembe vevő teljesítményértékelés eredményeként.

Célunk a személyes képességek fejlesztése

- **az önellátási képességek megfelelő szintű fejlesztése** az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, rendszeret, és a környezet adta munkatevékenységek kapcsán
- **testi képességek fejlesztése:** kondicionálás, koordinációs képességek
- **az önvédelmi képesség**, mint egészségvédő és identitásvédő képességek fejlesztése
- **az önreflexív képességek fejlesztése** önértékelés, az önmegismerés és az önfejlesztés képességeinek megalapozásával.

3. Célunk a speciális kompetenciák fejlesztése

Valamennyi speciális kompetencia alapja az alkotó képesség, és a kompetenciának megfelelő tehetség. Ahányféle speciális kompetencia, annyiféle tehetség is létezik.

- **Célunk az általános alapok fejlesztése**, a tehetség ígéretes gyermekek felismerése, fejlődésük elősegítése és támogatása

Óvodánkban a tehetség ígéretes gyermekek fejlesztését a gyermekek közötti különbségeket figyelembe vevő differenciált foglalkoztatással tudjuk megvalósítani.

4.Célunk a játékon keresztül tudományosan és sokoldalúan közvetíteni az ismereteket, és megalapozni a környezettudatos magatartást

5. Célunk, hogy a nevelés és fejlesztés a gyermekek és felnőttek számára egyaránt nyugodt légkörben, és megfelelő feltételek mellett történjen

6. Célunk a hátrányokkal küzdő gyermekek és családjaik segítése, különös tekintettel a veszélyeztetett, valamint a sajátos bánásmódot igénylő gyermekekre.

7. Célunk, hogy az óvodapedagógusok és a munkájukat segítők tudásuk legjavát adva, ismereteik folyamatos bővítésével neveljék és fejlesszék a gyermekeket.

8. Célunk a szülők részvételének minél sokrétűbb biztosítása az óvodai nevelés / fejlesztési folyamatában.

9. Célunk, hogy az intézményünkkel jogviszonyban állók elégedettségére, velük együttműködve végezzük munkánkat.

Célrendszerünk olyan alapot kíván adni a képességek és jártasságok kialakításához, melyek e gyorsan változó világban várnak gyermekeinkre.

1.3. Óvodánk társadalmi környezete, szociokulturális háttere

Dány község intenzíven fejlődő település, fejlett infrastruktúrával. A községben minden alapvető **intézmény** és **szolgáltatás** működik.

Társadalmi, gazdasági jellemzők:

A lakónépesség minimális emelkedése figyelhető meg, ami a be- és elköltözések különbségéből adódik. A lakosság összetételének kedvezőtlen irányú változása, hogy véglegesen elköltöző, produktív korban lévő fiatal, szakképzett, jól iskolázott és gazdasági erőt is képviselő rétegek helyébe sok esetben kevésbé képzett rétegek érkeznek.

Dány lakónépességén belül a fiatal és idős korosztály közel azonos súlyt képvisel. Az elöregedő korszerkezetet a beköltözők kedvezőbb korösszetétele ellensúlyozza, mivel többgyermekes családok, a fiatalabb korosztály érkezik.

(Ez az óvodáskorú gyermekek számának minimális emelkedését hozta maga után)

A községben kevés a munkalehetőség, a szülők túlnyomó része ingázásra kényszerül. A foglalkoztatottakhoz képest az inaktívak és eltartottak aránya kedvezőtlen képet mutat.

A munkanélküliség túlnyomó részben az etnikumot sújtja, főként segélyekből élnek, de általában is emelkedik a szociálisan hátrányos családok száma.

1.4. Az óvoda adottságai, tárgyi feltételei

Intézményünk a község egyetlen óvodája, fenntartója a helyi önkormányzat. A településen a község vonzáskörzetében, nagy forgalmú főúttól kb.100 m-re helyezkedik el.

Az eredetileg 1967-ben két csoportra tervezett – a lakosság társadalmi összefogásával épített óvodát a község fejlődésével, a megnövekedett igényekkel párhuzamosan három, majd öt csoportosra bővítették. Ez az épület már nem felelt meg a mai kor követelményeinek, így 2017-

ben vissza nem térítendő állami támogatásból egy csodálatos korszerű felújított óvodába költöztünk 2017 decemberében.

Óvodánk bővült - tornaszobával -, ahol a gyermekek mindennapi mozgásszükségletét kielégíthetjük, -fejlesztőszobával ahol nyugodt körülmények között logopédus, gyógypedagógus foglalkozhat a gyermekekkel, ez a helyiség teret adhat a játékos angol , és tehetséggondozó foglalkozásoknak is. Sósobával csodálatos tágas csoportszobákkal, tág terekkel mosdókkal és mindennel ami a korszerű nevelést segíteni fogják és hatékonyabbá teszik.

A Dányi Óvodásokért Közalapítvány biztosította az anyagi forrást egy nagy álom valósulásához egy színvonalas igényes sósoba megépítéséhez. A gyermekek egészségének megőrzése érdekében fontosnak tartjuk a prevenciót, megelőzést, erre jó lehetőség ez az alternatív megoldás a sóterápia.

A kisgyermek sóterápia a gyógyító hatását -napirendünkbe beépítve- játék és egyéb tevékenység közben élvezhetik .

Az óvoda udvara többféle tevékenység kipróbálására ad lehetőséget. Fűves és betonozott öntöttgumi burkolatú rész egyaránt megtalálható.Felszereltsége nagyon jó komplex mászójáték, rugós libikóka, láncos egyensúlyozó, fészekhinta, földbe süllyesztett trambulín, kresz pálya, tematikus játszótér, mászóalagút stb került kialakításra.Folyamatosan törekszünk az udvari játékok bővítésére. Árnyékos, fás területek egyaránt megtalálhatók.

Felújított, korszerű konyhánkban törekszünk az egészséges táplálék választékának bővítésére, a helyi ízvilág megismertetésére.

Az óvoda udvarának felszereltsége sokat javult az utóbbi évek során, az óvoda alapítványának köszönhetően. Az udvari mozgásfejlesztési és játéklehetőségek bővültek: babaházak, mászó híd, homokozók, padok, asztalok kerültek telepítésre.

1.5. Személyi feltételeink

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus .A csoportokban a gyermekek a személyi állandóságot érzelmileg igénylik. Hangsúlyos az óvodapedagógus személyisége, nevelési szemlélete, stílusa és hivatástudata. Az előírt óvodapedagógus létszámmal nem rendelkezünk, nevelőmunkánkat segítik dajka nénik, pedagógiai asszisztensek, és az óvodatitkár.

Az óvodapedagógusok és a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak (NOKS) összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Konyhai alkalmazottak: szakácsnő, konyhai kisegítők és az ételmezésvezető

Óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága

Az elkövetkezendő években óvodapedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát –az érintettek igényeire is alapozottan –pedagógiai programunk cél és feladatrendszere határozza meg.

Célunk, hogy pedagógusaink és a nevelő-oktató munkát segítő dolgozóink olyan képzésekre, szakmai napokra, konferenciákra jelentkezzenek, melyek koherenciát mutatnak óvodánk pedagógiai programjával, alapító okiratunkkal

A program megvalósításához

- óvoda-iskola átmenet témában,
- drámapedagógia
- néphagyomány, népszokások
- agresszió és konfliktuskezelés
- környezettudatosság, egészséges életmód kialakítása
- preventív gyógytorna (amennyiben indul ilyen képzés)
- mozgásfejlesztés

Az egészségügyi prevenció ellátás jellemzői:

A védőnők évente rutin állapotfelmérést végeznek. Az óvoda orvosa az általános belgyógyászati vizsgálat során felmerülő problémákkal szakorvosi rendelőbe, kórházba irányítja a gyermekeket.

A fogászati szűrővizsgálat valamennyi óvodás gyermekre kiterjed, a fogászati *kezelés* a szülő nyilatkozatának megfelelően történik.

Pedagógiai szakmai szolgáltatás jellemzői:

A Pest Megyei Pedagógiai szakszolgálat Gödöllői Tagintézménye látja el a Nevelési Tanácsadói feladatokat, úgymint: a tanulási, magatartási, beilleszkedési, magatartási nehézség megállapítását; ennek alapján szakvélemény megállapítását, ennek alapján a gyermek fejlesztő foglalkoztatását a pedagógus és a szülő bevonásával. Az óvoda *megkeresésére* szakvéleményt készít az iskolakezdéshez, segítséget nyújt a gyermek óvodai neveléséhez, ha azt a gyermek egyéni adottsága, fejlettsége, képessége, tehetsége, fejlődésének üteme indokolja. A *nevelési tanácsadás segítségét kérheti a szülő*, a szülő egyetértésével az óvoda. Ennek keretében a Nevelési tanácsadás pedagógiai, pszichológiai támogatást, fejlesztést, terápiás gondozást nyújt a gyermeknek, illetve támogatja a pedagógus nevelőmunkáját. Logopédiai ellátást biztosít a gyermekek számára.

2. Az óvodai gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk jellemzői**2.1. Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladataink:**

- *prevenció*
- *együttműködés külső szervezetekkel*
- *az esetleges juttatások elosztása alapelveinek és eljárási rendjének meghatározása*

Valamennyi pedagógus közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. E tevékenység kiterjed a foglalkozásokra és a foglalkozásokon kívüli területekre egyaránt.

Ez a legszorosabb együttműködést feltételezi a családdal, a tehetségek fejlesztésével foglalkozó intézményekkel és szakemberekkel.

Óvodánkban a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok segítésére gyermekvédelmi összekötő tevékenykedik.

2.2.A gyermekvédelmi összekötő alapvető feladatai:

- a pedagógusok gyermek- és ifjúságvédelmi munkájának segítése
- a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak,
- családlátogatáson vesz részt a veszélyeztető okok feltárása érdekében,
- segíti a Gyermekjóléti Szolgálat tevékenységét,
- a gyermekek anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi, együttműködik:
  - az óvodavezetővel,
  - a csoportvezető óvónővel,
  - az SZMK képviselőivel,
  - a Gyermekjóléti Szolgálattal,
  - a Nevelési Tanácsadó szakembereivel.

2.3.Gyermekvédelmi tevékenységünk legfontosabb feladatai:

- ◆ a gyermek elemi szükségleteinek (élelem, ruházat, pihenés, stb.) figyelemmel kísérése
- ◆ a gyermekek egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az orvosi szolgálaton keresztül és a fogászati rendeléseken,
- ◆ a gyermekek intézményes ellátása, az óvoda valamennyi szolgáltatásának igények szerinti biztosítása,(ügyelet, fejlesztő felkészítés, étkezés, stb.)
- ◆ segélykérelmek támogatása, az ezzel kapcsolatos tanácsadás a család szociális és anyagi helyzetétől függően,
- ◆ a gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése, rendszeres óvodába járásának folyamatos ellenőrzése, szükség esetén a szabálysértési eljárás kezdeményezése.

Óvodánk gyermekvédelmi tevékenysége három területre terjed ki:

- ◆ a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére,
- ◆ feltárására,
- ◆ megszüntetésére.

A gyermekvédelmi problémák feltárásának az a célja, hogy a gyermekek problémáit az óvoda a Gyermekjóléti Szolgálat segítségével minél hatékonyabban tudja kezelni, megelőzve ezzel a súlyosabbá válásukat.

Óvodai gyermekvédelmünk célja: a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel.

Az alábbi tevékenységeink szolgálják a gyermek- és ifjúságvédelem céljainak megvalósulását:

- ◆ indulási hátrányok csökkentése,
- ◆ felzárkóztató foglalkozások,
- ◆ óvodai ingyenes étkezés lehetősége,
- ◆ egészségügyi szűrővizsgálat,
- ◆ személyes és egyéni tanácsadás,
- ◆ szülőkkel való együttműködés,
- ◆ tájékoztatás a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatásokról,
- ◆ gyermekek szociális helyzetének javítása (segélyek, stb.)

Az óvodai közösség fontos színtere a gyermek életének: naponta kerül kapcsolatba a gyermek és családja az óvodapedagógussal, dajkával, a gyermekvédelmi összekötővel, akiknek elsődleges feladatuk, hogy szakértelmükkel, tapasztalataikkal segítsék a gyermeket abban, hogy sikeresen illeszkedjen be a közösségbe, meglévő képességeit kibontakoztassa, hiányzó képességeit fejleszteni tudja, hogy a gyermek szocializációja során elszenvedett hiányosságait a szüleivel együtt pótolják, orvosolják.

Abban az esetben, ha a gyermek veszélyeztetettségét észleljük, kötelességünk a magunk eszközeivel - gondozási tanácsokkal, pedagógiai eszközökkel - ezt elhárítani, illetve amennyiben ez sikertelen marad jelezni a gyermekjóléti szolgálat felé.

Óvodánkban az utóbbi években a hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számának emelkedése magával hozta a gyermekvédelmi feladatok növekedését is. A gyermekvédelmi munkában fontosnak tartjuk az óvoda és a család érzelmi biztonságot nyújtó nevelésének összehangolását.

Az óvodába lépés első pillanatától kezdve figyelemmel kísérjük a gyermekek életét, életkörülményeit, a családra jellemző nevelési attitűdöket.

Minden óvónőnek jól kell ismernie a gyermekvédelmi törvényt ahhoz, hogy a gyermekvédelemmel összefüggő feladatait maradéktalanul, a lehető legmagasabb színvonalon teljesíteni tudja. Célunk a tanácsot, támogatást igénylő szülők segítése nevelési gondjaikhoz, anyagi helyzetük mérsékléséhez, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek megfelelő fejlesztése, felzárkóztatása

3. Inkluzív pedagógia - Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással

3.1. Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

3.1.1. Tehetséggondozás intézményünkben

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

Óvodánkban a kiválóan kreatív, tehetség ígéretes gyermekek fejlesztése két síkon történik:

- óvodai csoportjaikban a napi tevékenységekbe ágyazva
- illetve kiscsoportos kreativitást fejlesztő „tehetséggondozó” foglalkozások keretében.

Feladat

A szülők megnyerése, tájékoztatása, bevonása. Hiszen erkölcsi és anyagi támogatásuk nélkül, nem működhetnek hatékonyan ez irányú törekvéseink, ezért az egész éves folyamatos tájékoztatás mellett a műhelyfoglalkozások zárásaként, megmutatjuk nekik, mi minden „csoda” történt egész évben.

Óvodánk szolgáltatásai:

A szolgáltatásokon való részvétel ingyenes, amennyiben nevelési időben szerveződik.

A foglalkozások gyakoriságánál és mennyiségénél figyelembe vettük személyi és tárgyi adottságainkat, óvodánkban folyamatos óvodapedagógus hiánnyal küzdünk, ebből következik, hogy óvodapedagógusaink túlterheltek.

Gyermektánc-népi játékok

A mozgásfejlesztés az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja a mentális egészség, az értelmi és szociális képességek alakulását is. Óvodánkban kiemelkedően magas a halmozottan hátrányos helyzetű, roma származású gyermekek száma. Minden ami zene, tánc, ritmusra végzett mozgás, az örömforrást jelent számukra, motiváló erővel bír. Ez az a

tevékenység, amelyben ügyesebbek, tehetségesebbek az átlagnál, így könnyű bevonni őket ebbe a mozgásfejlesztési formába, mert ebben feloldódnak, sikerélményeket szereznek, nő az önbizalmuk, együttműködési készségük, fejlődnek értelmi képességeik, ezáltal fejlődik egész személyiségük. Megismerik az évszakokhoz kapcsolódó ünnepkörök néphagyományait, népszokásait, gyermek népi játékokat sajátítanak el, bővülnek ismereteik.

Óvodás korban a különleges képességű gyermekeknek a kihívás iránti igényüket kell kielégíteni, ehhez megfelelő motivációs környezetet, és érzelmi biztonságot kell teremteni, hogy a meglévő előnyük megmaradjon illetve növekedjen.

Szervezeti keretek: délutáni szabadidős tevékenységként (játékidőn belül)

Gyakoriság: heti 1 alkalommal

minden csoportban az ének-zenei nevelés anyagába beépítve
(népzene, néptánc lépései, népdalok, csoportos mozgásformák)

Szülők bevonása: Bemutató és a gyermekekkel közös „Táncház „

Információs falon történő tájékoztató(fényképekkel illusztrálva)

Honlapon való megjelenítés

Fellépések szervezésébe való bevonás

Kapcsolódási pontok: Egészséges életmód

Mozgásfejlesztés

Ének-zenei nevelés

Ünnepkörökhöz kapcsolódó néphagyományőrzés, népszokások

„Kézműves kreatív műhely” képességfejlesztő foglalkozásai

Galgamenti Óvodások NéptáncTalálkozója

Községi és óvodai ünnepek, rendezvények

Cél:

- A gyermekek ismerkedjenek meg a magyar népi játékkincsek változataival
- Népi hagyományok átörökítése
- Szeressék meg a néptáncot, népi zenét
- Váljék kedvelt tevékenységükké a néptánc
- Érdeklődjenek az éppen aktuális hónapokhoz, évszakokhoz kapcsolódó népszokások, hagyományok iránt
- Erősödjék meg bennük a közösségi –csoporttudat a tevékenység során
- Zenei alkotókészség kibontakoztatása
- Művészetek befogadására való nyitottság

Fejlesszük:

- Mozgáskulturájukat
- Fizikai állóképességüket
- Ritmusérzéküket
- Hallásukat
- Mozgásmemóriájukat
- Tér-forma- stílusérzéküket

Feladat:

- Időben megtalálni azokat a gyermekeket, akik kiemelkednek valamilyen képességeket illetően
- Szervezett foglalkozások elindítása annak érdekében, hogy a kiemelkedő képességekben rejlő lehetőségek ne vesszenek el.
- Felismerni a tehetséget és megjelenési formáit
- Segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben
- Kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit erős oldalának fejlesztése)
- A tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése (pszichomotoros és érzelmi – akarati éretlenség)
- Megfelelő szeretetteljes légkör biztosítása

Minden gyermek tehetséges valamiben. Ezért a hátrányos helyzet kompenzálása és a tehetséggondozás, a pozitív énképet hangsúlyozó egyéni bánásmód kiemelt szerepet kap.

Mese-ovi

A népmesék jelentősége:

- A mesék észrevétlenül juttatnak intellektuális és érzelmi gazdagsághoz, műveltség és tudásgyarapodáshoz, kedvező irányú személyiségfejlődéshez
- A mese a csoda, a fantasztikum „lehetséges világa”. Meseélményben a gyermek tudja, hogy ami a történetben van az irreális, mégsem kételkedik, vagyis az igaz- nem igaz kategóriát rövid időre felfüggeszti

- A meseélmény gazdagítja a gyermek személyiségét, formálja esztétikai, erkölcsi érzelmeit, fejleszti az értelmi képességeit, anyanyelvi-kommunikációs képességeit

Évente egyszer megrendezésre kerülő mesedélután,(Mese-ovi) alkalmával, önálló meséléssel a tehetséges gyermekek bemutatkozhatnak a szülőknek, melyre az egész év során megismert kedvenc mesékből választhatnak.

Az önálló mesemondás fejleszti:

- a produktív-reproduktív fantáziájukat
- választékos szó és kifejezés használatra ösztönöz
- erősíti a beszédkedvet,oldja a gátlásokat

Szervezeti keret: napi tevékenységbe beépítve minden csoportban

Gyakoriság:folyamatos „Mese-ovi” rendezvény évente egyszer

Szülők bevonása: Mese délután során bemutatkozás

Információs falon tájékoztató (megismert mesék)

Kapcsolódási pontok: Anyanyelvi nevelés,

Környezet megismerésére nevelés

Vizuális nevelés

Dramatizálás,bábozás

Néphagyományok

Cél:

- örömmel vegyenek részt mesék , versek felidézésében,dramatizálásban, bábozásban
- alakuljon irodalmi érdeklődésük, fejlődjön ízlésviláguk
- szorongásaik oldódjanak
- örömmel hallgassanak klasszikus és értékes modern mesét,verset, elbeszélést
- gondosan bánjanak a könyvekkel

Feladat

- önálló mesemondás iránti érdeklődés felkeltése
- kifejező, szép mesemondás
- mesék változatos feldolgozása
- a mindennapi mesélés során ösztönzés az egyéni mesemondásra
- a gyermekek képességét figyelembe véve motiválás a saját kitalált történetek elmondására,
- a gyerekek által kitalált mesék rögzítése
- sokszínű mesevilág megismertetése, megszerettetése
- buzdítás, ösztönzés

Varázs-kezek

Az évszakokhoz kapcsolódó népszokások, néphagyományőrzés adja az alapját a tárgykészítő kézműves foglalkozások anyagának. Az ünnepkörökhöz kapcsolódóan egy-egy technikát sajátíthatnak el, miközben a gyermektánc, néptánc tehetséggondozó csoport népzenei anyagát hallgatják, népdalait éneklük. A „Varázs-kezek” foglalkozásokon valamennyi csoport érdeklődő gyermekei részt vehetnek, a foglalkozások téma választásait pedig beépítjük a vizuális nevelés anyagába. Lehetőséget biztosítunk havonta egyszer a műhelymunkák során, és a napi tevékenységbe beágyazva a gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezésének, a kreativitás kibontakoztatásának az alábbi módszerekkel:

- szabad asszociáció,
- zenére festés,
- mozgással kísért formaalakítás
- beszélgetés
- bemutatás
- magyarázat
- segítségadás
- motiválás
- dicséret

Cél: a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér - forma - szín képzeletének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Az elkészült gyermekmunkák először a mini-galériára, majd témától függően a gyermekek albumába vagy otthonukba kerülnek.

Feladat

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása
- Tehetséggondozás egyénre szabottan
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység közben

Szervezeti keretek: délutáni szabadidős tevékenységként

Gyakoriság: heti 1 alkalom

Szülők bevonása: Adventtől – Karácsonyig (pl. adventi koszorú és adventi naptár készítésbe, mézeskalácssütésbe, gyertyaöntésbe csuhéjfonással betlehem és asztali díszek készítésébe)

Farsangtól – Húsvétig (csuhéj-fonás, búzaültetés, húsvéti asztali díszek, tojásfestés, stb.)

Falunapi programok, Gyermeknap szervezésébe

Kapcsolódási pontok: Ének-zenei nevelés

Irodalmi nevelés

Néphagyományőrzés, népszokások, népi játékok

Vizuális nevelés

Környezet megismerésére nevelés

Falunapi programok

3.2.A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

- Gyermekeink szociokulturális háttere kiegyensúlyozott és jó képet mutat. Munkánk tervezésénél azonban figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg egyszülős, vagy nevelő szülők által nevelt családokét.
- **Felelősségünk különösen nagy a hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében.** A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.
- **Feladatunk** az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő - **kapcsolattartás.**

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje
- A család lakhelye és környezete
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota
- A családtagok száma

Környezeti okok lehetnek

- Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek
- Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma, több generáció együttélése
- Szülők iskolázatlansága
- Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód (brutalitás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér
- Negatív hatású baráti kör

Anyagi okok lehetnek

- Munkanélküliség
- Létfenntartó alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
- mozgáskorlátozottság
- érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
- szervi rendellenesség
- Tartós betegség
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében

- Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása
- Az önművelés igényének kialakítása
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása

- Praktikus ismeretek elsajátíttatása
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás, külső segítség felajánlása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés
- A testnevelés és sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- Differenciált fejlesztés.
- Egészségnevelés
- A sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése
- Interkulturális ismeretnyújtás: PI. életvezetés, cigány irodalom, a cigányság története
- Tehetségígéretes gyermekek felkészítése
- Felzárkóztató foglalkozás a valamilyen területen lemaradóknak
- Igény szerint ügyelet biztosítása: szülői értekezletek és fórumok időtartama alatt
- A családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása
- Mozgáslehetőség biztosítása
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása.

Szülőknek felajánlott segítség

- Fórum – Neveléssel, életvitellel kapcsolatos tanácsadás
- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: nyitott napok, barkácsolás, stb.
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, családi beszélgetéseken (fogadó órákon), a gyermekvédelmi megbízott által szóban, valamint írásos tájékoztatón keresztül

3.3. A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény a sajátos nevelési igényű - mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő – gyermekek, eredményes fejlesztésének biztosítására kiemelt figyelmet fordít.

Az Óvodai nevelés alapprogramjában meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek, így az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A gyermekek között fennálló különbségeket pedagógiai programunk kialakításakor mindvégig figyelembe vettük és számos helyen beépítettük. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez:

- fontos, hogy fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak mindennapi nevelőmunkánk tartalmi elemeivé

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Óvodánkban az együttnevelés – az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyermek szükségletei szerint.

3.3.1.Sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése

A fenntartói döntés, és feladat ellátási kötelezettség az alapító okiratban megfogalmazott feladat meghatározás alapján, óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek fogalomköréhez tartozó gyermekek ellátása kiterjed az enyhe vagy középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek segítésére.

Óvodai nevelési programunk elkészítésekor, valamint napi munkánk során ezért figyelembe vesszük a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakat.

A gyerekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye. Az óvodai közösségbe csak olyan sajátos nevelési igényű gyerek integrálható, aki a többiekkel együtt nevelhető. Az önállóság minimális szintjén álló gyerek – ha szülei együttműködnek az óvónővel- tagja lehet bármelyik óvodai csoportnak. Az együtt nevelés legeredményesebb formája a többi gyerek között párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztő játék. Nevelési stratégiánkban meghatározó Vigotszkij defektológia szemlélete amely a fejlesztésben, a nevelésben a kerülőutak keresését helyezi előtérbe.

Alapvető elveink közé tartozik a másság elfogadása, tolerancia, empátia, hitelesség, egy-egy gyerek eltérő fejlődési ütemének figyelembevétele az egész óvodai élet során. Úgy gondoljuk minden gyereknek sajátos, egyénre szabott stratégiai programra van szüksége a nevelésében. Szemléletmódunkban alapvető, hogy a különös gyerekekre is érvényesek az egyéni fejlődés általános törvényszerűségei. A különbségek egyénenként csak az arányok eltolódása, a személyiséget érő komplex hatások miatt változatosak. A nevelőnek tájékozottnak kell lennie az okokról, az alkalmazható gyógypedagógiai eljárásokról, de ez nem nyújt kellő támpontot ahhoz, mit tegyen, a csoportos helyzetek hétköznapijaiban.

Ezekben a kapcsolatokban is érvényesülnie kell a természetességnek, az értelmes kommunikációnak, a kivárásnak, megszólíthatóságnak. Az óvónők akciói interakciói modellértékűek, és nemcsak a gyerekek szempontjából.

A napirend során a gyerek mindig csak annyi segítséget kap ami a további cselekvéséhez szükséges.

-a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;

- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;

- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

Az óvónők, dajkák közösen döntethetnek sajátos nevelési igényű gyerek csoportba fogadásáról. Figyelembe vesszük a csoport összetételét, létszámát. Sajátos nevelési igényű gyerek optimális nevelése érdekében az óvodapedagógusok, nevelő munkát segítők gyógypedagógiai ismereteinek bővítése folyamatos feladat.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- A fogyatékból, egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- *Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.*
- *Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.*
- *Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása*

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.
- A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.

A gyermek

- életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
- képességei, kialakult készségei,
- kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- családi háttere.

Az óvodapedagógus egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,

- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A gyógypedagógus segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,

- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,

- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában

Cél: Az érzelmi biztonság, a kölcsönös kommunikációra épített inkluzív nevelés, gyógypedagógus közreműködésével

Feladat:

- elsősorban időt kell biztosítani a stabil kapcsolatok kialakítására, az érésre;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- arra kell építeni ami van, ezért: a gyerek megismerése, részletekre kiterjedő tényszerű megfigyelése
- stabil és folyamatos kapcsolattartás szakemberrel, gyógypedagógussal;
- szülők tényszerű tájékoztatása, felkérés hogy a sétákon, kirándulásokon lehetőségeikhez mérten vegyenek részt: a megismerés, elfogadás, kapcsolatok alakulása érdekében;
- a szükséges segédeszközök beszerzése anyagi lehetőségeinkhez mérten -nagy labdák, mozgás fejlesztő eszközök használatával segíteni az önálló mozgás, felfedezés, saját élményű tanulás megtapasztalását;

A látási fogyatékos (látássérült) gyermek- gyengénlátók

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell:

- a közös játékban való részvételt, a közösséghez való alkalmazkodást,
- a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap

- az önkiszolgálás megtanítása,
- a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet,
- a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei :

Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.

- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.
- Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése
- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerzhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

Értelmi fogyatékos gyerekre irányuló legfontosabb nevelési célok, feladatok

/enyhe és középsúlyos/

Cél: Kislépések elvét alkalmazva cselekvésbe ágyazottan kellő időt, alkalmat biztosítani azoknak a funkcióknak, képességeknek a megérésére, kibontakoztatására, amelyek elmaradást vagy zavart mutatnak.

Feladat:

- spontán tanulás az együttnevelés során
- beszédértés, szókincsbővítés, kooperációs készség fejlesztése;
- alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása;
- adekvált játék használat elsajátítása, kognitív funkciók fejlesztése.
- *gyógypedagógiai megsegítés*

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül szülés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

További Feladat

- a fejlesztéshez elegendő idő és alkalom biztosítása
- *az alapmozgások, manipuláció kialakítása, fejlesztése*
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése,
- a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával történő fejlesztésére,
- *a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,*

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére

Beszéd fogyatékos gyerekre irányuló legfontosabb nevelési célok, feladatok

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

Cél: Az anyanyelvi nevelést középpontba állító speciális terápiákat alkalmazó, intenzív, komplex nevelési környezet kialakítása, melyben növekedhet a gyerek kommunikációjának hatékonysága, fejlődhet önbizalma, közlékenyebbé, sikeresebbé válhat.

Feladat:

- szoros együttműködés a terápiát alkalmazó logopédussal, más szakemberrel.
- sokoldalú tapasztalatszerzés cselekvésbe ágyazott módszerekkel
- aktív nyelvhasználat, kommunikáció kialakítása
- értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók javítása
- vizuomotoros koordinációs készség javítása
- szülők folyamatosan tájékoztatása, együttműködés

Személyi tárgyi feltételeink

Óvodánkban egyik legfontosabb meghatározó tényező a személyi ellátottság-óvodapedagógus-biztosítása, hiszen a rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységünket nagy mértékben meghatározza.

Az óvodában az integráció megvalósításához nélkülözhetetlen a gyerekek speciális nevelési szükségleteire szakosodott gyógypedagógus, logopédus foglalkoztatása. A felújított épületben kialakításra került a fejlesztő szoba, ahol zavartalanul foglalkozhat a szakember a gyerekekkel. A fejlesztéshez szükséges eszközök rendelkezésre állnak.

3.3.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTMN)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Cél: a szakértői bizottság szakvéleménye alapján a differenciáló pedagógia és szakszolgálat bevonásával a fejlődés megindítása, elősegítése, felzárkóztatás.

A BTMN-es gyermek fejlesztéséhez szakértői bizottság szakemberei (pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus, mozgásterapeuta) megfelelő terápiát, fejlesztést javasolnak, melyek lehetnek logopédiai-, mozgás-, grafomotoros fejlesztés, diszlexia prevenció, pszichoterápia.

Általában a gyermekek óvodapedagógusai kezdeményezésre kerülnek kivizsgálásra.

Az óvodapedagógusok hamar felfigyelnek az eltérő magatartási, érzelmi jellemzőkre.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése

- Szakértői bizottság szakvéleménye alapján jelöli ki a terápia fő lépéseit, feladatait, fejlesztési területeit.
- A terápiát óvodapedagógus, fejlesztő pedagógus és logopédus tartja, egyéni fejlesztési terv alapján.
- Kiscsoportos formában (szükség esetén egyéni fejlesztéssel) történik,
- Óvodapedagógus differenciált nevelése-fejlesztése, kis lépések, tolerancia, egyéni szükségletekhez való igazodás.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekekre vonatkozó fejlesztési elvek:

- A fejlesztést csak komplex kivizsgálás után szabad megkezdeni.
- Az ismeretnyújtás fokozatainak kis lépésekben való lebontása, tervezése és végrehajtása.
- Cselekvésbe ágyazott gondolkodás figyelembevétel.
- Kellő idő, alkalom, vagyis a munkához való időtöbblet biztosítása.
- Nagy mennyiségű változatos ingerek (taktilis, mozgásos, látási, hallási) biztosítása.
- Az alapmozgások kialakítása, fejlesztése.

- A szociális készségek fejlesztése.
- Az önkiszolgálás fejlesztése.
- A kognitív funkciók fejlesztése.
- Az adekvát játékhasználat elősegítése.
- A változatosság biztosítása (ugyanazon funkció változatos módon való gyakoroltatása).
- Tudatos önállóságra nevelés.
- Egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmód.
- Differenciált fejlesztés, az eltérő terhelhetőség figyelembevétele.

3.3.3. Tankötelezettség megkezdésére halasztást kapott gyermekekre vonatkozó iskola előkészítő tevékenységek

További egy évet maradó gyermekek esetében a szakértői vélemény bizottság BTM, SNI státuszt állapít meg és további egy év óvodai nevelésre tesz javaslatot.

Fő célunk: A további egy évet óvodában maradó gyermeket szakértői véleményében foglaltakkal összhangban fejlesszük önmagához képest, és váljon alkalmassá az iskolai életre

Az iskolára való felkészítés célja, hogy a gyermekeket azon területeken fejlesszük, amelyek majd a feladatok elvégzéséhez és a tantárgyak megtanulásához szükségesek.

Feladatunk: hogy fejlesszük a finommotorikát, mozgáskoordinációt, kialakuljon a megfelelő ceruzafogás, legyen meg a feladattudatuk. Fejlesztjük a beszédkésztséget, bővítjük a szókincsüket, mondókákat tanulunk a memóriájuk javítása érdekében.

Játékos ismeretszerzést, mozgással, énekléssel kísérjük.

Előkészítés során az alábbiakra fókuszálunk:

- írás-előkészítés (helyes testtartás, helyes ceruzafogás, szem- kéz koordináció, finommotorika fejlesztése játékos gyakorlatokkal, sok-sok tevékenységgel, kézművességgel)
- anyanyelvi nevelés (szövegértés fejlesztése, beszédfejlesztés, szókincsbővítés, figyelem és emlékezet fejlesztése)

- matematikai képességfejlesztés (problémamegoldó és logikus gondolkodás fejlesztése, matematikai fogalmak, szám-és mennyiségfogalom kialakítása)

Óvodapedagógus differenciált nevelése-fejlesztése során kis lépések, tolerancia, egyéni szükségletekhez való igazodást tartjuk szem előtt.

A hátrányos helyzetű gyermekek iskolára való felkészítését többféle módon segítjük, támogatjuk. Az óvodapedagógusok egyéni rendszeres fejlesztése mellett együttműködési megállapodás keretében heti három délutáni alkalommal a szakmai munka kiegészül prevenciók csoportfoglalkozásokkal. Ezeket a Dányi Bóbita Szociális és Alapszolgáltatási Központ biztosítja.

Az óvodapedagógus feladata:

- Személyes példamutatás az elfogadásban, a beilleszkedés segítése.
- Tünetek észlelésekor a család bevonása, szakértői vizsgálat kezdeményezése.
- Együttműködik a szakemberekkel.
- Szakértői bizottság/Pedagógiai Szakszolgálat szakvéleményében javasoltak figyelembevétele.
- Gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét.
- Egyéni, kiscsoportos foglalkozás biztosítása, változatos módszerek és munkaformák alkalmazása.
- A családdal szoros kapcsolattartás, segítő tanácsadás.

- A gyermekközösség pozitív hozzáállásának alakítása, az elfogadás motiválása.
- A részképességek fejlesztése, felzárkóztatás, iskolára való felkészítés.
- Szakértői bizottság vizsgálatának kérelme.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A nehézség specifikumától, ennek mértékétől, a terápiás idő tartamától, a gyermek terhelhetőségétől függően változik a fejlődés üteme, valamint az eredményesség.
- A gyermek képességeinek megfelelő iskolában megkezdheti az iskolás életét.

3.4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása **nevelési alapelveinkben és értékeinkben** rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

- Az átlagtól pozitív irányba eltérő gyermekek képességeinek kibontakoztatása, fejlesztéstehetséggondozás
- A községben élő valamennyi hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermek hároméves korban történő beóvodázásához az érintettek felkutatása a Gyermekjóléti Szolgálat segítségével
- Az óvodába jelentkező valamennyi **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermek felvétele, a minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása érdekében
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek csoportokba történő arányos elosztására törekvés (a szülők kéréseinek figyelembe vétele módosíthat az arányokon!), a rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése
- Az eredményesebb, zökkenőmentesebb beszoktatás érdekében lehetőség szerint a „testvérek”, ismerősök egy csoportba kerülésének lehetővé tétele, az anyás beszoktatás jelentőségének a szülőkkel történő elfogadtatása
- A hátrányos helyzetű gyermekek számára valamennyi őket megillető kedvezmény biztosítása
- A Gyermekjóléti Szolgálattal napi kapcsolat kialakítása, közösen keressük a megoldásokat a problémák kiküszöbölésére
- A hátrányos helyzetű gyermekek szüleivel való új együttműködési formák keresése, az együttműködési lehetőségek kiszélesítése (szülők iskolája, nyílt nap a roma szülők bevonása a napi tevékenységbe)
- A csoportok Szülői Munkaközösségeibe a hátrányos helyzetű gyermekek szüleinek bevonása, képviselőjük biztosítása
- A Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai felé jelzés a hátrányokról, képességbeli hiányosságokról

- A képességmérés során feltárt hiányosságok terápiás kezelése
- Év végén az ismételt képességmérés megszervezése
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek a gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlettségének, szükségleteinek megfelelő pedagógiai eszközökkel, módszerekkel a hátrányokból eredő lemaradások ellensúlyozása, egyéni képességfejlesztés
- Valamennyi óvodai „szereplővel” a másság elfogadtatása
- Az otthon és az óvoda világának találkozásával, az egymás kölcsönös elfogadásán és tiszteletén alapuló nevelőpartneri viszony kialakítása , család-orientált szemlélet kialakítása
- Az óvodavezető felelős azért, hogy a kolléganők tudatában legyenek az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsák a diszkriminációmentes nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítsék képzésen, egyéb programokon részt vegyenek. Felelőssége a vezetőnek, hogy ismerje a Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában;

Intézményi esélyegyenlőségi feladatok

- szegregáció-mentes csoportszervezési gyakorlat további fenntartása,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek csoportbeli összetételére, arányának kiegyenlítetttségére való odafigyelés,
- az intézményben folyó pedagógiai munka során a hátrányos helyzetű gyermekek szociális hátrányainak kompenzálása, egyéni differenciált fejlesztéssel az eredményes felzárkóztatás elősegítése, esélyegyenlőségük előmozdítása,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai programokba történő bevonása, aktív részvételük biztosítása,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hozzásegítése a számukra kínált támogatások eléréséhez, a kedvezmények igénybeviteléhez
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek eredményes neveléséhez az alapvető feltételek megteremtése,

- korszerű, differenciáló módszertant és a kulcskompetenciák fejlesztését célzó programok alkalmazása,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek támogatása érdekében nyitott és együttműködő partneri viszony kialakítása a gyermekek szüleivel

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- a teljesítmények értékelése során
- az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- gyermeki jogok gyakorlása során
- az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások, illetőleg a nevelési-oktatási intézmény mérlegelése alapján adható juttatások)
- az óvoda feladata az is, hogy a tehetségígéretes és képességeihez viszonyítva rosszul teljesítő gyermek részére segítséget nyújtson
- érvényesíteni kell az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során
- a gyermek csoportban való elhelyezése során
- szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesüljön

3.5. Etnikai kisebbségi gyermekek óvodai nevelése

Gyerekeink nevelésében az elvek azonosak, mert számunkra minden gyerek más és más, egyedi és egészes személyiség. A nevelés folyamatában nem fontos, hogy milyen származású, de fontos szempont a gyerek megismerése és megértése miatt. Különböznek, de azonosak is, hiszen ugyanúgy gyerekek mint magyar társaik.

Mind elvi síkon, mind gyakorlatban igyekszünk az adott családokkal megismerkedni, jó kapcsolatot kialakítani.

Cél:

a gyerek egyéni fejlettségének megfelelő, reális toleranciára való nevelés, a különbségek enyhítésével, az esélyegyenlőség segítése.

Feladat:

- a gyerekek fejlettségének megfelelő, reális autonómiára alkalmas adó környezet megszervezése;
- a gyerek megismerése, általánosításoktól mentes megfigyelése, egyénre szabott stratégiák kidolgozása;
- praktikus intelligenciájuk, sajátos tudásuk, érdeklődésük felhasználása különböző helyzetekben;
- kulturális azonosságok felfedeztetése –viselkedési szabályok, csoportnormák.
- Sajátos kultúrájukból vett mesék, versek, dalok felhasználása, Multikulturáli anyaggyűjteményünk folyamatos bővítése;
- mozgást segítő eszközök minden napos használata,
- magyar nyelvű szókincsük bővítése - a megértés, használat szintjén;sok és változatos eszköz biztosítása a beszédértés fejlődése érdekében;
- rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése – szülők meggyőzése;
- az élménynyújtás érdekében a közös kirándulásokon való részvétel elősegítése;
- a szülők tájékoztatása kötelességeikről, jogaikról – a gyerek érdekében – a konfliktus forrásainak értelmes kikerülése miatt.

4.A nevelő-fejlesztő tevékenységek rendszere

A nevelő-fejlesztő tevékenységek rendszerét az óvoda számára az alábbi pedagógiailag szervezett tevékenységekből építettük fel:

- a) Játék és tanulási tevékenység
- b) Társas, közösségi tevékenység
- c) Értékteremtő munkatevékenység
- d) Szabadidős tevékenység

Ezek a tevékenységek a nevelés tulajdonképpeni eszközei, amelyekről persze egyértelműen megállapítható, hogy az óvodás gyermek cselekvésében nemhogy elkülönülnek, hanem nagyon is komplexen át meg átszövik egymást. Ezek a cselekvések a gyermeki öntevékenységen alapulnak és végső soron örömforrást jelentenek a gyermekek számára.

4.1. A tevékenységközpontú program

cél és feladatrendszere

Mint minden alternatív óvodai program, a tevékenységközpontú is hármas követelménynek tesz eleget.

a) egyrészt megfelel az *Alapprogram* által megfogalmazott, minden óvodára kötelező elvárásoknak(célok, tartalmak, tevékenységek, fejlődési jellemzők, feltételrendszere stb.), és ezzel együtt természetesen a vonatkozó egyéb jogszabályoknak;

b) másrészt: kialakít egy *sajátos pedagógiai rendszert*, amelynek a háttérében a gyermekről, a nevelésről, a legfontosabb nevelési célokról, tartalmakról, eszközökről vallott pedagógiai meggyőződések, értékek állnak amelyek összessége jelenti a tevékenységközpontú óvodai program teljes elméleti és gyakorlati háttérét

c) harmadrészt pedig megfelel és alkalmazkodik az egyes *konkrét intézmények* eltérő feltételrendszeréhez azáltal, hogy rugalmasan szabályozza a pedagógiai folyamatokat(ami azt jelenti, hogy jelentős eltérések lehetnek a gyakorlatban két tevékenységközpontú óvoda között.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja: a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, azaz kommunikációra és kooperációra kívánja képessé tenni a gyermeket. Tevékenységekbe ágyazott komplex személyiségfejlesztés, a gyermekek nyugodt élménygazdag, harmónikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. A sokoldalú képességfejlesztéssel a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődésének biztosítása, elősegítése.

Speciális cél: a SNI gyermekek, ill. a HHH gyermekek integrált nevelése.

A kooperáció és a kommunikáció az adott nevelési intézmény lehetőségei között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő tartalmat foglalja magába:

A kooperáció konkrét tartalma:

a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös, összehangolt erőfeszítésén alapuló folyamatos megvalósulása

A kommunikáció konkrét tartalma:

a közmegegyezésre konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják.

4.2.A nevelési cél elérésének feltételei

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani, ezért ezekkel a továbbiakban részletesen foglalkozunk.

4.2.1.A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

Testi biológiai szükségletek:

- Testápolás
- Táplálkozás
- Pihenés
- Mozgás, edzés

Testápolás

Cél: A gyermekek egészségének védelme, testük, ruházatuk gondozása. A gyermek tisztaság - igényének kialakítása.

Az Óvodapedagógus feladata:

- Törekedjen a család és az óvoda gondozási szokásainak összehangolására.
- Késztesse a gyermekeket szükségleteik kifejezésére
- A gyermekekkel együttműködve segítse a feladatok ellátásában
- A segítség módját, mennyiségét mindig a gyermek igénye, képessége szabja meg
- Biztosítsa a gyermekek önálló tevékenységét önmaga kiszolgálásával kapcsolatban
- Az egészségügyi szokások kialakításával, személyes példával alakítsa ki az igényt a gyermekekben önmaguk, ruházatuk, használati tárgyaik, környezetük iránt
- A szokásrendszer kialakításánál a gyermekek várakoztatását kerülje
- A gyermek testápolási feladatait akkor végezze, amikor erre igénye van.

Táplálkozás:

Cél: A gyermek egészséges fejlődésének elősegítése

- A helyes táplálkozás biztosítása különösen nagy jelentőségű óvodás korban
- A testi fejlődésre jellemző a progresszivitás, az erőteljes növekedés
- Változatos fehérje és vitamindús tápanyagok mellett szénhidrátok, különböző ásványi sók megfelelő arányát is tartalmazniuk kell étrendjüknek

Az óvodapedagógus feladata:

- A helyes életritmus kialakítása érdekében az étkezések kezdő időpontjának meghatározása
- A gyermek szükségletének megfelelően a nap bármely részében biztosítson folyadékot a gyermek számára
- Az óvónő ösztönözze, de soha ne kényszerítse a gyermeket az étel elfogyasztására
- Teremtse meg az étkezés kultúrált szokásait
- Adjon módot a gyermekek önmaga kiszolgálására, ösztönözze és segítse a gyermeket a tevékenységében.

Pihenés

Cél: A gyermek alapvető szükségletének kielégítése az egészséges fejlődés érdekében.

Az óvodapedagógus feladata:

- Több mozgást igénylő tevékenységet kevesebb mozgást igénylő tevékenység váltsa fel
- Passzív pihenés biztosítása
- Biztosítsa a gyermek szükségletének megfelelő alvás, illetve pihenési időt a nap ebéd utáni részében
- Az alvást kellemes pihenővé tegye
- Biztosítsa a nyugodt alváshoz/pihenéshez szükséges feltételeket
- Ezek jó hangulat, biztonságérzet, nyugalom
- Tegye lehetővé a folyamatos felkelést

Mozgás, edzés

Cél: A gyermek mozgásigényének kielégítése, fejlesztése, egészséges testi fejlődésének elősegítése

Az óvodapedagógus feladata:

- Minden nap tegye lehetővé a nap egy meghatározott szakaszában a szabad levegőn való tartózkodást az időjárásnak megfelelő módon és mértékben
- Teremtse meg a szabad levegőn való tartózkodás és a gyermeki tevékenységek kapcsolatát:

⇒ Játék és szabadidős tevékenységekben

⇒ Munkatevékenységekben

⇒ Társas és közösségi tevékenységekben

⇒ Mindennapi testnevelés során

A tevékenységek megnevezésekor a gyermekek fejlettsége, igénye legyen a meghatározó.

Feladataink a gyermeki szükségletek kielégítésében:

Az egészséges óvodai környezet megteremtése:

- Gondoskodjék a megfelelő tárgyi feltételekről, kezdeményezze a hiányok pótlását
- A gyerekekkel együtt vegyen részt a környezet ápolásában és védelmében

A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása:

- Az óvónő minden csoportban törekedjen a barátságos, derűs légkör kialakítására, mert ez ad a gyermekeknek biztonságérzetet. A derűs alaphangulat tevékenységre serkent.

Főleg a gyermek beszoktatása befogadása idején teremtsünk nyugodt, kiegyensúlyozott légkört

A gyermek óvodába lépésével kapcsolatos óvodapedagógusi feladatok (beszoktatás, befogadás)

- Segítségadás a szülőnek (szülői értekezlet, egyéni beszélgetés, családlátogatás)

- A gyermek átsegítése a bizonytalanság és szorongás szakaszán az óvodapedagógus saját személyének, szeretetének, gondoskodásának feltétel nélküli nyújtásával
- Egyéni rugalmas módszerek alkalmazása a gyermekek óvodához való szoktatásakor.
- A szülős beszoktatás biztosítása. (a nevelési év kezdetén a szülő együtt lehet az óvodában gyermekével egyéni igénytől függően)
- Természetes, hogy a gyermek kedvenc játékszerét magával hozza otthonról, az óvodai élet későbbi szakaszaiban is legyen rá lehetőség az óvodapedagógusok mérlegelése alapján.

A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása:

- A napirenddel a helyes életritmus biztosítása
- Az óvónő differenciáltan, az egyéni sajátosságokhoz igazodva bánjon a gyerekekkel
- Az egyéni fejlettségének megfelelően gondoskodjon a tisztálkodás és öltözködési szokások megfelelő kialakításáról.

A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése:

- Táplálkozási szokások alakítása
- Aktív, passzív pihenés biztosítása
- Edzettség, állóképesség fejlesztése

Fejlődés jellemzői

- A gyermek testi fiziológiai szükségleteit felismerje, tudatosítsa
- A gyermek testi szükségleteit önállóan szocializált, kulturált formában elégítse ki
- Képes legyen testi szükségleteinek kielégítését késleltetni, időben ellátni

4.3. Érzelmi , erkölcsi,értékkorientált nevelés- szocializáció

Az óvodáskorú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagy mértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl.: a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Az óvodapedagógus nagyon eltérő érzelmi kívánalmakkal találkozhat. Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott harmonikus alaphangulat kialakítása. ,az állandó értékrend . Az olyan óvodai atmoszféra, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejeződéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez. Azok a gyermekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás); különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek.

Az óvodapedagógus feladata:

- A szeretet és a kötődés képességének fejlesztése
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése érzelmi biztonság,állandó értékrend
- Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése
- A csoportok nyitottá tétele annak érdekében, hogy a gyerekek elfogadják az idegeneket,és egymást jobban megismerjék
- Szabályok,szokások , normák kialakításának elősegítése
- A másság elfogadására és elfogadtatására való képesség fejlesztése
- Közös program a csoportok között
- -Szűkebb-tágabb környezet megismertetése, hazaszeretet, nemzeti identitástudat,szülőföldhöz való kötődés alakítása
- Megfelelő szakemberek bevonásával prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

A fejlesztés tehát azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi

magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel, azaz bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben. A gyermekek gondozás az óvodai nevelőmunka alapvető feladata, olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, gyermektársaikhoz, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben is kinyilvánítják.
- A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szabályainak betartása, ezt egymástól is elvárják.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Konfliktusos helyzeteket önállóan, egymás között oldják meg.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. Óvodán kívül ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendégeket szívesen, szeretettel fogadják.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- Ismerik saját képességeiket, értékeiket, meg tudják fogalmazni hiányosságait.
- Érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják érdeklődésüket.
- Igyekeznek önállóan, felnőtt segítsége nélkül legyőzni a felmerülő akadályokat, problémákat.
- *A helyes „ÉN” kép kialakulásával párhuzamosan kifejlődik kritikai érzéke is, képes a különbözőségek elfogadására.*
- *Megszilárdulnak a pozitív akarat tényezők, kitartása erősödik.*
- *Megfelelő önállósággal, önbizalommal és önértékelő képességgel rendelkeznek.*
- *Képes önálló problémamegoldásra, az esetleges kudarcélmény elviselésére*

4.4. Tevékenység szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek.

1. A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszhető a leghatékonyabban. A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze.
- Képesség felhasználás, képességfejlesztés eszköze.

2. A nevelő hatás belső – a tevékenység tartalmából eredő – feltételei:

- Az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen, de nem minden esetben az eredmény a fontos, hanem maga a tevékenykedtetés
- A célkitűző és célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön
- A tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettsége biztosítva legyen
- A tevékenységrendszer kialakításánál a nevelési célunkat fegyelembé véve az:
- Egészséges életmódra nevelés
- A környezet megismeréséhez szükséges és hatékony tevékenységrendszert kell kialakítani
- A tevékenységrendszer teljességgel zavartalan legyen kettős szempontból
- Elégítse ki a gyermek akciószükségletét
- Oldja meg az adott gyermekközösség valamennyi feladatát (az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításáig – a csoportélet kialakításától a környezet formálásáig)

3. A nevelő hatás pedagógiai feltételei:

- A tevékenység pedagógiai előkészítése/ráhangolás, tudatosítás/ közös feladatunk.
- A tevékenység pedagógiai megszervezése az óvodánk dolgozói részéről nagy tapintatot igényel/semmit se végezzünk el a gyerek helyett, de mindenben segítsük, amikor arra szükségük van/
- A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladatunk. A siker a sikertelenség okai, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés

megléte vagy hiánya, lehet az értékelés kiinduló pontja.

Feladataink a tevékenységek megszervezésében:

- Az egyes gyermekek személyiségének lehető legkonkrétabb megismerése
- Minél változatosabb, többfajta tevékenység gyakorlásához feltételek biztosítása: (idő, hely, eszközök, ötletek)
- *Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban*
- *Biztosítsa minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek)*
- *A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára*
- Család bevonása, életmódváltásra ösztönzése. Szemléletük formálása (példamutatás)
- Kirándulások, séták, mozgásos játékok szervezése

4.5.A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységközpontú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. **A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással.**

a) az első csoportba tartoznak a **kooperációs** képességek,

b) a második csoportba tartoznak a **kommunikációs** képességek

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát, stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága(közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdagsága stb.) határozza meg. Más szóval: korántsem mindegy, hogy miben kooperálunk, hogy miről kommunikálunk.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

a) a tevékenység a kifejlesztett képességek forrása (mivel a képességek tevékenység közben fejlődnek)

b) a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének(a képesség:meghatározott tevékenységre való alkalmasság)

c) a tevékenység a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók)

d) a tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye (a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg)

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében.:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességek kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást
- Minden gyermek képességét önmagához- a saját lehetőségeihez viszonyítva - igyekezzen fejleszteni.

5.A tudatos fejlesztés feltételei

A tevékenységközpontú óvodai nevelés egymással összefüggő komplex tevékenységek rendszerében fejt ki a hatását.

5.1 Az óvodai nevelés objektív feltételei

Az óvoda épülete, berendezése, az óvoda udvara, a gyermeket körülvevő környezet adottak. Ennek a nevelési programnak a megvalósítása nem igényel különleges feltételeket, de a minőségi munkához szükségünk van a meglévő feltételek hatékony kihasználására. Ez az egészséges életmód feladatainak megvalósításán túl kellemesebbé is varázsolja a gyermekek környezetét. A tágas udvar elősegíti azt a pedagógiai célunkat, hogy a kooperáció és kommunikáció gyakorlása az egész nap folyamán kölcsönösen és akadálytalanul megvalósuljon. Ugyanezt a célt szolgálja a csoportszoba kereteinek kitágítása azáltal, hogy minél nagyobb területen engedjük az óvodásokat mozogni.

Lehetővé tesszük az egyik csoportból a másikba történő átjárást, a kisebb és nagyobb gyerekek egymás közötti kommunikációjának és kooperációjának elősegítése érdekében.

Feladataink

- Igyekeznünk kell minden óvodapedagógusnak a meglévő objektív feltételeket, a gyermekek környezetét minél kevesebb ráfordítással úgy alakítani, megszervezni, hogy az sokkal jobban megfeleljen a gyermek játék és mozgásigényének, a tevékenykedésnek, a felfedezés, a megcsodálás eredményeinek, az életszerűség, a természetközelség követelményeinek.
- Átjárhatóság az óvoda egész területén – tevékenységi helyek közös kialakítása.
- Udvar felszereltsége: gazdagabb mozgásforma közül választhassanak
- Folyosó, - öltöző kihasználása, szokásrendszer átalakítása.

5.2.A tudatos nevelés szubjektív feltételei

- Az óvodapedagógus modell szerepe
- Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése a nevelőmunka során
- Az óvodapedagógus és a nevelő munkát segítők együttműködésének formái
- Az óvoda környezetében élők hatásai a nevelőmunkára

5.2.1. Az óvodapedagógus modell szerepe

Óvodai nevelési programunk az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekinti a nevelési folyamatban. A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van. Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erő egyike. Éppen ezért nagyon fontos, hogy mit és hogyan mondunk, miként viselkedünk, hogyan öltözködünk. Különösen 3-4 éves korban meghatározó személyiségünk, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvónő, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és óvoda között. Ilyenkor rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenünk a megoldás felé. A gyermek már megtanul és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvodai életben átvesszük, átvállaljuk az anya szerepét. A biztonságot és harmóniát sugárzó egyéniségünk feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek – felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek – szülő viszony.

Ebben a kapcsolatban kell nekünk napközben helyettesíteni az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés szorossága. Az óvodában még 6-7 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttel is másfajta beállítódást, viselkedést igényel.

Ei kell fogadni, hogy nem csak ő irányítja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóság, rugalmasság, döntési képesség, helyzetfelismerő képesség meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel. A csoportot érintő kérdésekben, legyen az napirend, vagy tartalmi kérdés, szervezési probléma vagy az élet adta szituáció nemcsak lehet, de kell is a lehetőségekhez mérten a döntésekbe a gyermekeket bevonni.

5.2.2. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése a nevelőmunka során

A hangsúly az aktív, kétpólusú együttműködésre kerül. Az aktív nevelés tevékenységközpontú és tevékenységre alapozott nevelés. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermekeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata mint a felnőttnek. Ezt komolyan kell venni és beépíteni a fejlesztés elképzelésünkbe. A gyermeket ugyanis saját környezet, saját tapasztalatai, élményei befolyásolják, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni a nevelés folyamatában, hanem éppen ellenkezőleg, ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges ráépíteni, megtervezni a gyermeki tevékenységeket. A fejlesztés során abból kell kiindulni, ami a gyermeket körülveszi, foglalkoztatja és érdekli. Ezzel válik lehetővé a gyermek aktivitásának bekapcsolása nevelés folyamatába.

5.2.3. Az óvodapedagógus és a nevelő munkát segítők együttműködésének formái

Óvodai nevelési programunk megvalósítása során a dajka, pedagógiai asszisztens munkája az óvodapedagógusával összehangoltta válik, mert őket a pedagógiai munka közvetlen segítójének tekintjük. A nevelő munkát segítők egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban közvetlenül és tevékenyen részt vehessenek elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudniuk kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Intézményünkben igen sok feladat hárul a dajkákra, mivel nem biztosított a csoportonkénti két óvónő.

Gyermek és a nevelő munkát segítők kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. A megjelenése, kommunikációja, viselkedése is mintaértékű legyen a gyermek számára. Ezért nagyon fontos, hogy rendelkezzen megfelelő ismeretekkel a gyermekek életkori sajátosságairól, szükségleteiről. Ismerje az óvoda pedagógiai programját. Önmaga és környezete iránti igényesség jellemezze. Törekedjen a különbözőségek elfogadására, az intimitás tiszteletben tartására, elfogadó és toleráns legyen.

5.2.4. Környezetben élők hatásai

Nagyon fontos hatást gyakorolhat az óvoda nevelőmunkájára az, hogy milyenek az óvoda környezetében élő emberek. A helyi nevelési rendszer kialakításának elengedhetetlen feltétele az óvoda környezetében élők véleményének javaslatainak, kifogásainak vagy dicséretének ismerete. Az óvodai nevelés sohasem lehet tartósan ellentétes az adott környezet elvárásaival.

Az óvodapedagógus feladatai a fejlődés-fejlesztés optimális feltételeinek megteremtése érdekében

- ◆ *Egyenrangúságon, és együttműködésen alapuló kommunikáció alakítása a szülőkkel, és az óvoda környezetével*
- ◆ *Az óvoda nevelési elveinek közvetítése a szülők felé, a nevelési alapelvek egyeztetése a szülői elvárásokkal*
- ◆ *Az óvodapedagógus modell szerepéből adódó nevelési lehetőségek kihasználása, tudatos*

törekvés a megfelelő modell biztosítására

- ◆ *A nevelés tárgyi feltételeinek megteremtése elsősorban az intézmény vezetésének a feladata, a csoportszoba felszereltségének bővítése saját készítésű eszközökkel az óvodapedagógus folyamatos munkáját igényli*
- ◆ *A gyermeki fejlődéshez ingergazdag, ízletes környezet kialakítása az óvodapedagógus feladata*
- ◆ *Az óvodapedagógus felelősségi körébe tartozik, hogy odafigyeléssel tervezze meg a gyermek adottságainak, képességeinek, életkorának megfelelő fejlesztést, odafigyelve arra, hogy ne kerüljön sor a gyermek sürgetésére, fejlődésének siettetésére, túlzott elvárások megfogalmazására.*

6. A fejlesztés tartalma

A tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe. A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek élet megnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggnek egymással. A gyermek számára egy adott tevékenység éppúgy lehet játék és munka is, mint ahogy beletartozhat a közösségi tevékenységek körébe, hiszen másokért, másokkal együttműködve végezheti. Pontosan ez az oka annak, hogy a nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva a tervezett tevékenységből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk. Miután a tanulást a nevelést részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódás és nem a nevelési területek szétdarabolási szándéka az irányadó.

A feladatrendszer elemei:

- ◆ Játék és tanulási tevékenység
- ◆ Társas és közösségi tevékenység
- ◆ Értékteremtő munkatevékenység
- ◆ Szabadidős tevékenység

A gyakorlatban a feladatrendszer elemei nem különülnek el egymástól. Azok komplexen, egymást áthatva érvényesülnek.

6.1. Játéktevékenység

A játék sajátosan céltudatos tevékenység,, célja mindig a gyermek belső feszültségéből, külső indíttatásából ered, nem valamiféle külön cél vezérli. Ezt a belső indíttatást tiszteletben tartva kell hozzásegíteni a gyermeket, hogy elképzelései megvalósulást nyerjenek. A gyermeki játék elősegíti az óvodás gyermek fejlődését azzal, hogy újabb és újabb igények keletkezésének ad teret a gyermekben, azok újabb és újabb szükségletek kielégítésére ösztönzik. Az óvodapedagógus feladata ezért, megismerni az egyes gyermekek egyedi, sajátos igényeit, késztetéseit, szükségleteit, mivel mindegyikükben más és más, rájuk jellemző igények keletkeznek, amelyek fejlődésük mozgatórugói.

A játék objektív feltételei

A játék objektív feltételei jelentik a játék alapfeltételeit: Ezek az elegendő idő, hely és a játékeszközök biztosítása. Az objektív feltételeken is változtathat az óvónő személye, a gyermekek tapasztalatai, átélt élményei, valamint a játék légköre is.

A játékidő: az óvoda napirendjében, időbeosztásában a játék kiemelt jelentőségének meg kell mutatkoznia, lehetővé kell tenni a gyermek számára az elmélyült játéktevékenységet, és a gyermek igényeinek megfelelő időt. Időbe kerül a játék megválasztása, az előkészületek, a társválasztás, az elmélyülés, a játék kijátszása, valamint a feszültségek oldása is. Az elegendő játékidő akkor biztosított:

- ◆ ha minél hosszabb , összefüggő játékidő áll rendelkezésre
- ◆ ha elsőbbséget biztosítunk a gyermek önálló, szabad kezdeményezésén alapuló játékanak,
- ◆ ha az összes előforduló játékfajtahoz elegendő játékidőt biztosítunk, így az udvari játékre is
- ◆ ha az óvodapedagógus az általa kezdeményezett játékre fordított idő mértékét is a gyermekek játékigényéhez igazítja
- ◆ ha a játékidő indokolatlan megszakítását elkerüli, és a játék befejezését kellő időben tudatja, ilyenkor a játéktevékenység sajátosságainak megfelelően, kellő empátiával szól („Lassan lejár a sofőr munkaideje. Ilyenkor az autók a garázsba mennek.”)

A megfelelő hely. A hely biztosításakor vegyük figyelembe a gyermeki igényeket: (a kicsiknek védettség érzését biztosítsuk, a nagyoknak a függetlenség érzését); a játéktevékenységben résztvevők számát, a játék fajtáját; (mozgásos játékhhoz nagy tér, családjátékhhoz babaszoba, babakonyha, intim kuckók a beszélgetéshez, képeskönyv nézegetéshez) a felhasznált eszközök fajtáját, minőségét.

A játékeszközök lehetnek: *tematikus játékszerek* (villamos, baba, dominó, ugráló kötél), *polifunkciós játékszerek* (konstrukciós játékszerek), a természetben található *anyagok, használati tárgyak, népi játékszerek* (csutkababa), gyermekek által *készített eszközök* A játékszerek a gyermekek életkorának és csoportbeli létszámának megfelelő mennyiségben, formákban, színekben, különböző anyagokban álljanak rendelkezésre.

A játék szubjektív feltételei

A pozitív léggör meghatározó szubjektív eleme a jó játéknak.

Az élmény, és a gyermek meglévő tapasztalata egyben a játék egyik feltétele. *A játék élményforrás* a gyermek által közvetlenül átélt események, benyomások, amelyek az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetből érkeznek.

Az óvodapedagógus szerepe, magatartása , hatása akkor helyes, ha a játék rangját és fontosságát, a játék szabadságát helyesen értelmezi. Fontos, hogy rendelkezzen azokkal az *óvodapedagógusi képességekkel,* amelyek alapvetően befolyásolják az óvodai játékot.: gyermekszeretet, játékszeretet, empátia, őszinte érdeklődés, őszinte öröm, kommunikálni tudás a játék nyelvén, gazdag metakommunikáció, hitelesség, törődés, önismeret, tolerancia, kombinatív és improvizatív képesség, kreativitás, problémaérzékenység, kezűgyesség, szervezőképesség. Fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A játék feltételeinek biztosítása, a játék tervezése, szervezése, kezdeményezése szükség esetén irányítása megfontolást és nagy tapintatot igényel az óvodapedagógus részéről. Lehetőleg kerülni kell a direkt formákat és keresni a játékra ható közvetett, vagy indirekt hatásokat melyek nem zavarják a játék spontán jellegét, sajátos folyamatát. Közvetlen vagy direkt hatások bevezetésére nagyon ritkán kerül sor, mindig meghatározott céllal. Ilyenek például: a **beavatkozás** (amit az óvodapedagógus akkor használ, ha a játék menete nem kívánatos menetet vesz fel), **közbelépés**(olyankor, ha a gyermekek a játék során kialakult konfliktust nem tudják megoldani, vagy balesetveszélybe kerülnek), a **szabályozás:** (az óvodapedagógus a játék menetét vagy menetének egy részét, tartalmát saját elképzelései szerint valósítja meg, nem veszi figyelembe a gyermekek elképzeléseit.) Az **átterelés:** a gyermeki magatartásra, viselkedésre hat úgy, hogy megakadályozza a nemkívánt viselkedést. A **bekapcsolódás** alkalmával az óvodapedagógus a gyermek által folytatott tevékenységbe lép be.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- ◆ *Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése,*
- ◆ *A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára*
- ◆ *A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása, bővítése,*
- ◆ *Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához, folyamatos törekvés a játék sokszínűségének biztosítására,*
- ◆ *Az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében,*
- ◆ *A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása,*
- ◆ *Szükség és igény szerinti esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátszás a gyermekekkel.*
- ◆ *A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival éri el.*
- ◆ *A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.*
- ◆ *játékos tevékenységszervezés*

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ◆ *A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.*
- ◆ *Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.*
- ◆ *Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.*
- ◆ *Bonyolult építményeket képesek kreálni.*
- ◆ *Élvezik a szabályjátékokat és képesek a normák betartására.*
- ◆ *Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.*

6.2. Tanulási tevékenység

Óvodában a tanulás folyamatos, tevékenységeken keresztül valósul meg, amely a személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

A tanulás elsődleges célja az, attitűdök erősítése, képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. A tevékenységekben megvalósuló tanulás a teljes személyiség fejlődését fejlesztését támogatja. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás felfedezés, kreativitásának erősítése. A tanulás lehetséges formái óvodában, utánzásos minta-és modellkövetés, spontán, játékos tapasztalatszerzés, cselekvéses tanulás, gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés óvodapedagógus által irányított tapasztalatszerzés, felfedezés, gyakorlati problémamegoldás..

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- *Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)*
- *A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.*
- *Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.*
- *A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása*
- *A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése*
- *Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti*
- *Komplexitásra törekvés a tanulási tartalmak tervezésénél, feldolgozásánál*
- *Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakoztatását*
- *Differenciálás a tapasztalatszerzés sokoldalúságára törekvés*

6.3. Társas, közösségi tevékenység**Az óvodapedagógus feladatai**

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre
- A felnőttekkel és társaikkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban
- A társakkal, a felnőttel való kommunikáció sokoldalú megtapasztalásának, gyakorlásának előmozdítása
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együtt játszás, együtt dolgozás képességének kialakítása és gyakorlása
- Meg kell tanítani a gyermekeket a közös tevékenysége kidolgozásának szabályára
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- A gyermek egészségének edzése, óvása, megőrzése
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- A konfliktusok kezelése, demokratikus, nyílt légkör kialakítása (mindenki elmondhatja a véleményét, ellenkező vélemény is lehetséges)

- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában

- Az egyéni törekvések tiszteletben tartásával biztosítani a csoport egészségének zökkenőmentes napi életét.

A szokás alakítás folyamatában vegye figyelembe:

- A gyermekek korához, fejlettségi szintjéhez mért teljesíthető követelmények világos felállítása.
- A szokások tartalma iránti érdeklődés felkeltése.
- A szokás – cselekedetek elvégzésére irányuló becsvágy felkeltése
- A szokások alapját képező szabályok részletes fokozatos megismertetése.
- A szokás – cselekedetek rendszeres ismétlése

Módszerek:

- Bízgatás
- Segítségnyújtás
- Értékelés

Az óvodapedagógus személyével kapcsolatos kritériumok

Minden gyermeket egyéniségként kezeljen. A gyermekekkel való kapcsolatát jellemezze az elfogadás, a megértő segítségadás, személyes példaadás. Bensőséges kapcsolatot alakítson ki a csoportja minden tagjával. Az egyéni bánásmódot az óvodai élet valamennyi területén, minden gyermekre vonatkoztatva érvényesítse. Nevelési feladatait a gyermek életkori és egyéni jellemzőinek ismeretében, az aktuális megnyilvánulásainak értelmezése mellett a gyermek magatartásának okát, háttérét előzményét is megismerve válassza meg. Különös gondot szerezzen meg nevelési hatásait a nehezen szocializáló, lassabban, alacsonyabb fejlettségi szinten álló (sajátos nevelési helyzetű, hátrányos helyzetű) az elhanyagolt, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelésével. Szükség szerint logopédus és gyógypedagógus közreműködésével. 3-4 éves életkorú csoportoknál a szokásrendszer megalapozása folyik, különös jelentőséggel bír az óvónő személyes példája gyermekkel való egyedi foglalatossága. A gyermek én-tudatának fejlesztésére irányuló tevékenysége ebben a korcsoportban a legintenzívebb. 5-6-7 éves életkorú gyermekeknél a kialakult szokások alkalmazására toódik a hangsúly. A gyermek-gyermek és gyermek-felnőtt közötti kooperáció és kommunikációs képességek alkalmazása a képességek alkalmazása a program négyes feladatrendszerén keresztül érvényesül.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

Együttműködés a különböző tevékenységekben:

- a gyermekcsoport önálló célkitűzése
- cselekedeteik összhangja
  - a szabályok betartás és a játékvezető utasításainak való önkéntes alávetettség

6.4. Értékkeremtő Munkatevékenység

Cél: az életre való felkészítés, a személyiség sokoldalú fejlesztésének elősegítése. A munkatevékenység a cél megvalósításának eszköze.

Az óvodapedagógus feladatai

- A játékos jellegének és a gyermek önkéntességének biztosítása
- A gyermek korának és egyéni képességeinek megfelelő munkatevékenységek biztosítása.
- Rendszeres, folyamatos munkavégzés feltételeinek a megteremtése.
- A gyermek önállóságának biztosítása a döntési és a döntési képességek gyakorlásában.

- Módszerek: ösztönzés, segítségadás, értékelés
- Önálló munkavégzés kialakítása
- *Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezzék azokat,*
- *A munkatevékenység végzése minden esetben differenciáltan, a gyermekek sajátos igényeinek figyelembe vételével valósuljon meg.*

Munkajellegű tevékenységek:

önkiszolgálás: önmagukkal kapcsolatos teendőket (testápolás, öltözködés, étkezés, környezetünk rendben tartására irányuló tevékenység), 3 éves kortól próbáljanak önállóan elvégezni. A segítségadás mértéke a különböző korú és fejlettségű gyermekek igényétől függ. Nyilvánvaló, hogy kiscsoportban hatványozottabb, majd fokozatosan csökken. Engedjük, hogy a gyermekek képességeik szerint életkoruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálást, amikor képesek rá.

Naposság: a naposság a feladattudat, kötelességtudat, a felelősségérzet és a közösségi érzés alakításában fontos gyermeki tevékenység. A naposi munkát akkor célszerű bevezetni, amikor a gyermekek készség szinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. Nagy szerepe van e tevékenységnek a mozgáskoordináció fejlődésében a társas viszony és az együttműködés kialakulásában. Fejleszti az esztétikai érzéket és lehetőséget ad a másokról való gondoskodás örömének átélésére. 5 éves kortól önként vállalt tevékenységként kerül bevezetésre.

Kerti munka, élősarok gondozása: a munka társadalmi értékének megismertetésére az óvodában a kerti munka ad lehetőséget. Szükségesnek tartjuk az óvodában az élősarok

kialakítását és a kerti munka megvalósítását, mert ez ad lehetőséget a természet a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására minden gyermeknek. E tevékenység közben számtalan tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyermekek. Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségű és megfelelő minőségű szerszám álljon a gyermekek rendelkezésére.

Környezet rendjének biztosítása: teremrendezés, díszítés.

Alkalmoszerű munkák: ezek a tevékenységek segítik a gyermek feladattudatának fejlődését, időészlelésének alakulását. A közösen végzett munka sok örömet rejt magában, erősíti a közösségi érzést, alakítja az érzelmeket és az empátiás készséget.

Játékok javítása, tisztítása: segítség az óvónőnek, segítség a kisebbeknek. 3-4 éves korban a tevékenységi vágy a hozzá kapcsolódó funkció öröm a gyermek motiváló erejének egyik oka a másik ok a felnőttekhez való ragaszkodása. Ebben a korcsoportban elsősorban az óvodapedagógus munkavégzése dominál, a gyermek segítséget ad ehhez közösen rakják helyre a játékokat, adogatják az eszközöket, stb.) Fokozatosan alakul ki a munkavégzés eredménye iránti igény és az azzal járó sikerélmény. 5-6-7 éves kortól a gyermek önálló aktív munkavégzésére toódik a hangsúly. Az önálló munka végzés ad módot a szükséges készségek kifejlődésére, gyakorlására.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Ismerik a különböző munkafolyamatokat, eszközöket rendeltetésszerűen használják
- Naposi munkát önállóan igényesen végzik
- Képesek önmaguk kiszolgálására
- Önálló öltözés, tisztálkodás
- Szívesen vállalnak egyéni megbízatásokat
- A megkezdett munkát elvégzik
- Igényükké válik az esztétikus környezet iránti igény, és környezetük rendben tartása
- Kialakulnak a munkavégzéshez szükséges készségek, kedvező magatartási formák
- A szükséges munkát felszólítás nélkül megkezdik, a hiányosságokat észreveszik
- Együttműködési képességük kialakul

6.5.Szabadidős tevékenység

Az óvodapedagógus feladata:

- A nevelési idő kínálta tevékenységek felhasználási lehetőségek közötti szabad választás biztosítása
- Az óvoda épületének adottságai fegyelembé véve a gyermek mozgásterének kialakítása, legyen szabad a gyermekeknek egyik csoportból a másikba átmenni igénytől függően.
- Az óvoda udvarának sajátosságait figyelembe vételével elsősorban a délutáni időben az udvarrészekbe való szabad átjárás biztosítása.
- A délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére a differenciált gyakorlására, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

7.Egészségnevelési és környezeti elvek, pedagógiai módszerek

Az egészséges életmódra nevelés mai életünkben felértékelődött, fontossága hosszú távon meghatározza a felnövő gyermekek önmaguk által kialakított életstílusát. Az egészséges életmód magában foglalja a

- környezettel való harmonikus együttélést, a természet szeretetét és védelmét.
- környezettudatos magatartásra nevel azzal, hogy a körülöttünk lévő élővilág megismertetése tevékenykedtetve történik.

A gyermekek harmonikus fejlődésének elősegítése, az egészséges életmód szokásainak megismertetése és kialakítása az óvodás gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése óvodai nevelés egyik legfontosabb feladata. A diabétesz és a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzésére odafigyelés, gondozási, prevenciós és korrekciós tevékenység ellátása a családdal való együttműködésben, illetve a családi nevelés kiegészítéseként.

Ezen belül: az egészséges életmód alakítása, az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása. Az egészséges életstílus kialakításához elengedhetetlen a testi és lelki önismeret. Az általánosságban megfogalmazott tanácsok és különböző módszerek nem követhetők mindenkinek egyforma módon, hiszen minden ember más. Ezért meg kell ismernünk saját szervezetünket, meg kell találnunk a számunkra legmegfelelőbb étrendet, testmozgást, sportot.

7.1.Egészségnevelés tárgyi ,személyi feltételei

Csoportszobáink tágasak, világosak, korszerű esztétikus a gyermekek méretéhez igazodó bútorzattal rendelkeznek . Szobanövényekkel való ellátottság jó. Aula és a tornaszoba kiváló lehetőséget ad a közös programok lebonyolítására. A tornaszobában a gyermekek mozgásfejlesztését, biztosítjuk. Minden kiszolgáló, szükségleteket ellátó helyiségnél fokozott figyelmet fordítunk a tisztaságra, az egészséges környezetre.

Az óvoda udvara többféle tevékenység kipróbálására ad lehetőséget. Fűves és betonozott rész egyaránt megtalálható. Alapítványi támogatásnak és a Magyar falu pályázatnak köszönhetően a felszereltség sokat javult: már meglévő fészekhinta, komplex mászójáték, rugós libikóka, láncos egyensúlyozó,mellett öntött gumiburkolatú kresz pálya, tematikus játszótér, mászó alagút, ugróiskola, sülyesztett trambulín került kialakításra.

Árnyékos, fás területek egyaránt megtalálhatók. Virágágyások, balkonládák lehetőséget adnak a növények gondozására a magaságyásokban szezonális zöldségeket, gyümölcsöket termesztünk a gyermekekkel, ezzel is támogatva az egészséges táplálkozást, valamint a fenntarthatóságra nevelés tudatosítását. Kialakításra került egy fűszernövényes sarok, ahol az étkezésekben használatos fűszernövényekkel ismerkedhetnek a gyermekek. Intézményünk sajátossága a szintén alapítványi forrásból létrehozott sószoba. A kisgyermekek a sóterápia a gyógyító hatását - napirendünkbe beépítve- játék és egyéb tevékenység közben élvezhetik a fényterápiával kiegészített sószobában.

Konyhánk törekszik az egészséges táplálék választékának bővítésére, magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére, és a helyi ízvilág megismertetésére.

A tárgyi feltételek folyamatos bővítése mellett nagy fontosságú a személyi feltételek biztosítása is programunk megvalósításához.

- óvodapedagógus,
- gyermekorvos,
- védőnő,
- gyermekvédelmi felelős,

A nap minden pillanatában igyekszünk megfelelni a helyzetünkből adódó modell-szerepnek. Odafigyelünk személyi higiéniánkra, esztétikus megjelenésünkre, egészséges életvitelünkre és sportos magatartásunkra.

Fontosnak tartjuk ezeknek az értékeknek a közvetítését a szülők felé is, hiszen közösen hatunk a gyermekekre, ezért jó, ha egységes felfogás tükröződik bennünk.

7.1.1. Egészséges óvodai környezet kialakítása

- balesetmentes környezet biztosítása
- udvaron lévő veszélyforrások felmérése megszüntetése
- tanúsítvánnyal rendelkező udvari játszóeszközök biztosítása, rendszeres ellenőrzése, karbantartása
- torna eszközök biztosítása
- óvoda helyiségei gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő berendezése
- energiatakarékossági szempontok figyelembe vétele (nyílászárók cseréje)
- gyermekek felvilágosítása a balesetmegelőzési intézkedések betartásával kapcsolatosan *(csoportnaplóban rögzítésre kerül)*
- munka és balesetvédelmi előírások betartatása

7.1.2. Célunk, alapelvünk

A kisgyermek a felnőttektől függő, érzékeny, fejlődő személyiség. Önálló individuum, egyénenként változó testi, lelki szükségletekkel. Gyermekközpontú nevelésünk ezek kielégítésére, a gyermeki személyiség legteljesebb kibontakoztatására irányul

Testben és lélekben egészséges, boldog, kiegyensúlyozott gyermek az, aki harmóniában van környezetével és önmagával.

Az egészség definíciójához igazodva ez testi, lelki és szociális jólét együttes meglétét kívánja. Ezért az egészségnevelés az óvodai élet minden mozzanatában jelen van, a teljes körű egészségfejlesztés, nevelési folyamat egészét áthatja, minden gyermek részt vesz benne.

Egészséges lesz testileg, ha

- Életmódja egészséges, mert az őt irányító felnőttek erre különös gondot fordítanak,
- Sokat, kedvére mozoghat, mert a mozgás lételeme,
- Edzett, motorikusan fejlett, mert kipróbálhatja magát és hogy mire képes.

Egészséges lesz lelkileg, ha

- Bízik önmagában, mert mi is bízunk benne,
- Elfogad másokat, mert Őt is elfogadják,
- Tudja, hogy segíteni jó, mert Őt is segítették,
- Képes szeretetre, mert Őt is szeretik,
- Vállalja cselekedeteit, mert igazságérzete úgy kívánja,
- Érzelmileg kötődik szülőföldjéhez, nemzetéhez, mert jó tartozni valahová

Egészséges lesz szellemileg, ha

- Kezdeményező, tevékeny, mert módja van próbálkozni,
- Óvja, védi környezetét, mert tudja, hogy az élet minden formája érték,
- Könnyen kommunikál, gondolatait mások számára érthetően fogalmazza meg, mert anyanyelvén szívesen, gazdag szókinccsel beszél,
- Önálló véleménye van, mert mindig meghallgatják,
- Eligazodik a világ dolgaiban, mert értelmes szabályok között él

Az óvoda szeretetteljes, empatikus, elfogadó, bizalmat sugárzó légkörében szükségletei kielégülnek, ezáltal gyermeki személyisége sokoldalúan fejlődik. Tudjuk, hogy a gyermek szociális lény. Társadalmi közeg nélkül, társak nélkül nem válhat személyiséggé. A gyermek fejlődésére nagy hatással van a vele foglalkozó felnőtt személyes példája, pozitív egyénisége, kisugárzása.

Cél:

Gyermekeink legyenek derűsek, forduljanak bizalommal a felnőttekhez, őrizték sokáig őszinte mosolyukat, szeretettel közeledjenek társaik felé.

7.2. Az egészséges életmódra nevelés feladatai

1. Az egészséges életmód alakítása

A kisgyermek egészségéért a család mellett az óvodánk is felelősséggel tartozik. Ahhoz, hogy jól átgondolt, jól megszervezett és eredményes egészségnevelő munkát tudjunk végezni, elsősorban a felnőttek óvodapedagógusok és segítők egészség tudományi, egészségvédelmi szemléletének fejlesztésére van szükség, másodsorban pedig megfelelő motívumok fejlesztésével a korszerű megelőzés, a prevenció a feladatunk. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai egészségnevelés háttere a család. A gyermek számára a szülők, valamint a közvetlen környezet jelenti a modellt.

A gyermek testi fejlődésének elősegítése, az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés szokásainak kialakítása, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés alapvető feladatunk.

Nagyon fontos a családokkal történő együttműködés, a családok szemléletváltásának segítése, az egészséges és természetes szokás alakításának terén. A követendő minta szempontjából kiemelt jelentőségű óvodapedagógusaink egészségnevelő munkája.

Egészségügyi szolgálattal való együttműködés:

az egészségügyi szűrővizsgálatokkal, mint

-fogászati szűrés. évente egyszer

-tisztasági vizsgálat

-Gyermekorvos, védőnő tanácsadása szülők részére

-együttműködés betegség, járványhelyzet, baleset, elsősegélynyújtás esetén

A kialakítandó szokások, a pedagógiai intézkedések megfelelnek a gyermek korának, testi, szellemi és lelki sajátosságainak, igazodnak a gyermeki személyiséghez. Keressük a helyes arányokat az elégséges és szükséges segítségnyújtás között. A tevékenységekbe való bevonás elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását és döntési képességeinek fejlődését, ezzel közvetett módon az iskolai beilleszkedést.

A sajátos nevelési igényű gyermekek gondozási feladataiban a gyógypedagógus egyénre szabott segítséget nyújt.

Megfelelő szakembereket vonunk be (gyermekorvos, védőnő, pszichológus,) a speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátásába.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek el a szabad levegőn. A napfény, a levegő, az eső is edzi, erősíti őket. Természetesen az időjárásnak megfelelő ruházatra van szükség kint az udvaron és bent az épületben. Az udvaron nemcsak játszani, étkezni, de nagyon sokféleképpen tevékenykedni lehet. (pl.télen a szánkózás, csúszkálás, a hóval való játék) .

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak az óvoda épületének és udvarának célszerű hasznosítását jelenti, hanem gyakori sétákat, kirándulásokat a szabad természetben, a közeli játszótéren, nagyobb füves réteken, erdőkben, tóparton.

A természet szépségeinek élvezete, a szabad természetben való játék öröme, a mozgás szabadsága, a mozgást követő pihenés és nyugalom, a legbiztosabban vezeti el a gyermeket a természet szeretetéhez.

A szokásrendszer kialakítása és a gondozás terén feladatunk a család ez irányú tevékenységének óvodai folytatása, kiegészítése ill. pótlása aktív segítségadással, a feltételek megteremtésével és a fokozatos önállósodásra neveléssel. Mindezt szorosan együttműködve végezzük a szülőkkel.

A személyi higiéniával kapcsolatos tevékenységeket azon túl, hogy szokássá alakítjuk, jelentőségét a gyermekek életkorának megfelelően tudatosítjuk is. A gondozási tevékenységek elvégzéséhez és elsajátításához az egész nap során elegendő időt biztosítunk.

b.) A gyermek egészséges fejlődéséhez, növekedéséhez nélkülözhetetlen a rendszeres, nyugodt és kultúrált körülmények között zajló étkezés, mely az egészséges étrenden alapul.

A kultúrált étkezés szokásait gondosan és esztétikusan megszervezett körülmények között, személyes példaadással és állandó odafigyeléssel, segítségnyújtással, derűs légkörben alakítjuk.

c.) Az óvodáskorú gyermekek fokozott alvási igényét a napközbeni pihenés pozitív élettani hatását szem előtt tartva biztosítjuk,

Óvodásaink számára a napi egy-két órás pihenés, alvás lehetőségét nyugodt, családias légkörben teremjük meg.

7.2.1. Az egészséges táplálkozás megkedveltetése

- Kisgyermekkorban a táplálkozás a fejlődés alapfeltétele. Egészséges táplálkozást biztosítjuk saját főzőkonyhánk által. Nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségpedagógiai feladatát
- Az étkezéshez való előkészületben a gyermekek is részt vesznek – életkori fejlettségüknek megfelelő szinten – részesei étkezéskor az önkiszolgálásnak.
- Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében csoportonként (szülőkkel, közösen) naponta tudjuk biztosítani a gyümölcs és zöldség fogyasztást. Gyümölcs- vagy zöldségnap szervezése eredményeképp megismerkednek a gyermekek új ízekkel, ismeretlen italféleségekkel, gyermekek részt vesznek az ételkészítésben (saláta, köret, gyümölcstál gyümölcssaláta készítésében gyümölcsök télire való tartósítása, aszalás stb). Bepillantást nyerhetnek a növénytermesztésbe, tevékenyen végig követhetik a magok, palánták ültetésétől a növények fejlődését a betakarításig, hangsúlyozva a vegyszermentes és helyben termelt növények fontosságát az egészséges táplálkozásban és a fenntarthatóságra nevelésben.
- Az egészséges táplálkozásban egyre nagyobb népszerűségnek örvend a csírák fogyasztása, hiszen ebben az esetben sokkal nagyobb mennyiségben jut a szervezet hozzá a szükséges vitaminokhoz. A csíráztatás és a csíra fogyasztás alkalomszerűen jelenik meg a csoportokban.
- Étkezés közben senki sem kényszerül az étel elfogyasztására (kóstelés lehetőségének felajánlása)
- Az óvodai napirend keretében az óvónők a pedagógiai asszisztenssel, dajkával a gyermekek fejlettségi szintjét szem előtt tartva segítik a gyermekek étkezését fokozatosan megkedvelteti a gyermekekkel a számukra ismeretlen ételeket
- óvoda udvarán lévő diófa, termésének folyamatos fogyasztása (dió szüret, diótörés, süteménysütés..)
- Egészségmegőrzés szempontjából fontos a megfelelő minőségű ivóvíz a szervezet számára .A gyermekeket kis korban rá kell szoktatni a vízfogyasztásra-egyre inkább mellőzve a cola, szörp-féleségeket. Ezért óvodánkban víztisztító berendezéssel biztosítjuk a napi vízfogyasztásra alkalmas vizet.
- Egészséges táplálkozást, életvitelt támogató könyvekkel mesékkel ismertetjük meg a gyermekeket, mely segíti a gyerekeket a játékos ismeretszerzését.

- A babakonyhában kialakuló szerepjátékokban is megjelennek a gyümölcsök, zöldségek sokaságai, ezzel is erősítve az egészségtudatos táplálkozás beépítését a gyerekek mindennapjaiba.

Feladataink a magas telítettszír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére

- Élelmezésvezetővel, szakácsnővel egyeztetés az étrend kialakításában
- Tanácsadás a szülőknek (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki, elmondjuk a sok magas só- és telítettszír zsír- tartalmú ételek, illetve a sok magas cukor tartalmú ételek, italok fogyasztásának káros hatásait, ennek a csökkentésére ösztönözzük a szülőket és a gyerekeket is.
- Lehetőségünk van a gyerekekkel őszi piac, zöldséges üzlet, kertek meglátogatására, így ismerkednek a gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóvá a gyermekek számára.

7.2.2.Egészségfejlesztő testmozgás

Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A gyermekek mozgásának fejlesztése örömforrás és alkalmas lehetőség az esetleges mozgáshibák korrigálására is. Az optimális mozgásfejlődéshez biztosítani szükséges a spontán mozgáslehetőségeket mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ezért egyre szélesebb mozgásrepertoárt tanul meg az óvodás természetes

- helyváltoztató (lokomotoros) mozgáskészség,(járás, futás kúszás,csúszás, irányváltások stb)
- és helyzetváltoztató, (stabilitási) mozgáskészség (egyensúlyozás ,függések, tolás,húzás stb)
- finommotoros (manipulatív) mozgások (gurítás,dobás ,elkapás..) mindennapokban állandóan jelenlévő felfedezése,megtapasztalása jelenti.

cél:

- Az egészséges életmód iránti igény kialakítása, fejlesztése egészségvédelem, egészségmegőrzés céljából.
- A gyermeki szervezet, sokoldalú fejlődésének elősegítése
- A következetes, rendszeres mozgás igényének kialakítása az egészség megőrzésének, megóvásának érdekében.

- A szabad mozgásvágy megőrzésével a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodóképességének, teherbíró képességének, a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése.
- Környezettudatos magatartás kialakításához, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása, fejlesztése.
- Mindennapos játékos mozgások biztosítása teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában.
- Hangsúlyt kap az óvodáskorú gyerekek környezettudatos viselkedésének megalapozása, a felfokozott mozgásigény kielégítése, ahol kedvük, igényeik szerint mozoghatnak térben és időben, a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése valamint kiemelten kezeli a játékot, mint a gyermek létformáját, semmi mással nem helyettesítő szerepét, funkcióját

Szeretnénk elérni, hogy mindenki fontosnak és szükségszerűnek érezze a mozgást és tapasztalja meg a mozgás örömét, közérzetjavító hatását, stresszoldását, izomfejlesztő, betegségmegelőző hatását. Ezen felül egészséges szórakozást nyújt, és hasznos időtöltéssel jár. Ezért

ÉRDEMES MOZOGNI!

A gyerekek számára, tekintettel az óvodás gyerekekre, a leírtakon túl fontos készség és képességfejlesztő hatásokkal számolhatunk, amely nélkülözhetetlen a fejlődés szempontjából, és az óvodából való továbblépéshez.

Ennek nyomán a fejleszthetőségek:

- mozgáskoordináció
- tér és helyzetérzékelés
- önbizalom
- magabiztosság
- feladattudat
- kudarcűrés
- kezdeményezés
- szabálytudat
- kivárás
- kommunikáció
- egészséges életmód iránti igény
- egészségvédelem

- együttműködés
- szabadság
- reális megítélés
- akarat
- teljesítőképesség
- ügyesség
- kreativitás
- sikerélmény
- játékoság ... stb.

A gyermekek napirendjét állítjuk össze, hogy elkerüljük az egyoldalú terhelést. A mozgás és pihenés egyensúlyát biztosítjuk, minél több időt tölthessenek a szabad levegőn. A napfény, a levegő, a víz, az eső is edzi, erősíti őket. Természetesen az időjárásnak megfelelő ruházatra van szükség kint az udvaron és bent az épületben. Az udvaron nemcsak játszani, étkezni, de nagyon sokféleképpen lehet tevékenykedni.

- Pl. Az őszi, téli időszakban szervezett mozgásos tevékenységek végzése Az őszi tevékenységekhez hozzátartozik az óvoda udvarán lévő fákról lehullott levelek összegyűjtése
- téli havazás beköszöntével a gyermekek szívesen szánkóznak a friss havon. A jégen csúszkálással egyensúlyérzékük fejlődik. Remek alkalom nyílik a hólapátolásra, söprésre
- Településünkön található Peres-tó lehetőséget ad a tóparti állat-és növényvilággal való ismerkedésre .A tó megközelítésére lehetőség van gyalog ,illetve biciglivel mely a friss levegőn való tartózkodást mozgalmassabbá teszi

7.3. Az egészséges életmódra nevelés kapcsolata a többi nevelési területtel

Az egészséges életmódra nevelés komplex, összetett hatást gyakorol a gyermekek testi, mentálhigiénés és szociális fejlődésére és természetes egységet alkot az óvodai nevelés többi területével.

- Erkölcsi neveléssel (tolerancia, empátia)
- Értelmi neveléssel (gondolkodás, kombinációs és szervező képesség)
- Érzelmi, akarat neveléssel (kitartás, csapatszellem)
- Eszztétikai neveléssel művészetek alkalmazása (ritmus, mozgásharmónia)

Az egészségnevelés szinterei

óvodán belül:

- Sószoba
- Csoportszoba
- Tornaszoba
- Óvoda udvara

óvodán kívül:

- Szabadidőparkok
- Kalandpark
- Egészségház
- A település utcái

Egészségnevelés formái módszerei

- egészséges ételek készítése közösen
- testápolási teendők gyakorlása, végzése (fogmosás, tisztálkodás..)
- kirándulások
- zöld ünnepek megtartása
- rendezvények ,
- sportnap közösen a szülőkkel évente egyszer
- előadások egészségügyi szervek bevonásával
- gyümölcs,-zöldség napi rendszerességgel
- szűrések, fogászati, évi 1 alkalommal
- művészeti tevékenységek

A módszerválasztás szempontjai

- tevékenységközpontú és életszerű legyen
- élményközpontú, motiváló legyen
- feleljen meg a gyermekek életkorának,
- pozitív életszemléletet adjon
- együttműködésre épüljön,
- sok játékos elemet tartalmazzon

Erőforrásai

Humán

- Valamennyi dolgozó elkötelezettsége a környezeti és egészségnevelési céljaink megvalósításában önképzés , továbbképzések biztosítása
- Egészségügyi dolgozók bevonása (védőnő, gyermekorvos, fogorvos)

Tárgyi

Tornaszobában és udvarunkon kiváló lehetőség adódik a mozgásfejlesztésre, torna eszközöket folyamatosan bővítjük, melyekkel a változatos mozgásformákat biztosítjuk.

Anyagi

- Fenntartó támogatása költségvetésétől függően
- Óvoda alapítványának hozzájárulása
- Pályázati lehetőségek kihasználása

Az óvodapedagógus tudatossága abban nyilvánul meg, hogy gondosan válassza meg a helyszíneket és hívja fel a figyelmet a környezet megóvásának fontosságára. A séták alkalmával a párosával haladást csak addig követeljük meg, amíg a gyermekek biztonsága, testi épségének megóvása ezt igényli. Mindig legyen alkalom szabad, önálló mozgásra, futkározásra. A játék, a kirándulások célját és ezzel együtt időtartamát a gyermekcsoport életkori sajátosságaihoz igazítsuk. A túlterhelő, fárasztó menetelés, a gyermek fizikai képességeit meghaladó kirándulások nem érik el a kívánt hatást, nem lesznek örömforrások a gyermekek számára.

7.4.Lelki egészségvédelem

Főbb területei közé soroljuk az egészséges napirend gyakorlását, készséggé alakítását, a hibás viselkedési módok kezelését (leszerelését), a stresszhatások kompenzációját, a magatartások érzelmi vezérlésére való készséget, a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértését és megoldását. A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai: a társas-társadalmi beilleszkedés (integráció) megvalósítása, a normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenység önellenőrzésének gyakorlása. Egymás szeretetére tiszteletére nevelés a társkapcsolatok erősítése, az együttműködés fokozása személyesen, illetve csoportos tevékenység során;

- a másik személy ismerése, elfogadása, kedvező társalgási kapcsolat;
  - a hátrányos helyzetűek egészségi lehetőségeinek megértése, javítása;
  - más fajúakkal, származásúakkal, vallásúakkal, gazdagságúakkal együttműködés szorgalmazása;
  - más gyermekközösségekkel, egyesületekkel kapcsolattartás, barátkozás;
  - szolidaritás, bizalom a rászorulókkal szemben;
  - Hangsúlyozott a nagycsoportosok célzott egyéni fejlesztése, iskolára felkészítő foglalkozások szervezése által az iskolakészültségre való felkészítés.
  - A motiváció serkentése a gyermekek bevonása változatos módszerek alkalmazásával.
  - A különleges bánásmódot, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni felzárkóztatása és az esélyegyenlőség megteremtése.
  - Gyermektánc és varázskézek foglalkozások által szorongások feloldása, lelki biztonságuk megteremtése
  - Boldogságórák beépítésével gyermekek pozitív lelkifejlődésének elősegítése (melléklet)
- Családi élet értékeinek megismerésére, megbecsülésére nevelés.

7.4.1.A dohányzás megelőzése

Megelőző intézkedésként tilos az óvoda egész területén a dohányzás, és induljon mozgalom a kisgyermek otthoni dohányzásmentes környezete érdekében képek a dohányzó környezetről, címkék és dobozok gyűjtése, rajzok, gyurmák az egészséges életmódról, tüdőt „szellőztető” tornagyakorlatok, dohány- és égéstermékének érzékelése,

7.5. Környezettudatos nevelés

A környezettudatos szemléletmód alakítása óvodánkban a szokásokban hagyományokban, a hétköznapi apró történésein keresztül érvényesül. A környezettel való aktív ismerkedés a felnőttek példája, a szakszerűen, tudatosan berendezett környezet által, közvetve áthatja az egész óvodai életet, a nevelés komplex folyamatát. A természet szépségének megláttatása megalapozza a természet iránti vonzódást, így azt szerető, tisztelő, értékeit megbecsülő, és azokat védő emberré válnak., A Zöld Óvoda Programoz való csatlakozással a környezettudatos magatartásforma megalapozása a fenntartható fejlődés érdekében.

Cél:

- A környezettudatos szemlélet, viselkedés megalapozása, természetet szerető, tisztelő gyermekek nevelése, olyan viselkedésnorma kialakítása ami hozzájárul a fenntarthatóság értékrendjének kialakításához

Feladat:

- minden csoportszobában továbbra is természetsarok alkalmas a természet kincseinek gyűjtésére, aktuális könyvek elhelyezésére, kísérletezésre;
- séták, kirándulások, alkalmával a közeli utcák, parkok, erdők, patakok, élővilágának megfigyelése, ok- okozati összefüggések felfedezése;
- az óvoda környezetének, udvarának alakítása évszakonként és folyamatosan:
- fák, bokrok, virágok ültetése, gondozása; madarak etetése; lehetőség szerint
- veteményeskert -magaságys kialakítása;

- komposztálással a zöld hulladék újrahasznosítása
- a csoportszobák, udvar eszközeinél, berendezéseinél törekszünk a természetes anyagból készültek választására, beszerzésére;
- a környezet tisztaságára, megóvására, energiatakarékosságra nevelés;
- szelektív hulladékgyűjtés lehetőség szerint;
- hulladék újrafelhasználása /használt papírra rajzolás, ajándék készítése, stb./
- egészséges életmód kialakulásának segítése;
- „Zöld „ napok megtartása /Állatok világnapja, A víz világnapja, A Föld napja Madarak és Fák napja/

8..A komplex tevékenységek rendszere

- Anyanyelv
- Matematika
- Külső világ tevékeny megismerése
- Művészeti Tevékenységek
- Mindennapos mozgás

8.1.Anyanyelv

Cél: a nevelés egészében a tevékenységek minden formájában a fejlesztési lehetőségek kiaknázása, a gyermek beszédkedvének fenntartása, kommunikációjának fejlesztése.

Az anyanyelvi nevelés egy komplex folyamat, amely a nevelési folyamat egészében jelen van.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ *Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása*
- ◆ *Az anyanyelv ismeretére megbecsülésére szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs fenntartása, ösztönzése*
- ◆ *A gyermek kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire, és ismereteire építve biztosítson változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti társadalmi környezetről*
- ◆ *A gyermek egyéni fejlettségének, fejlődési ütemének szociális érettségének figyelembe vételével.*
- ◆ *Beszédöröm biztosítása a nap bármely részében.*

- ◆ Bátor megnyilatkozásra ösztönzés
- ◆ Egymás meghallgatására nevelés
- ◆ *A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása*
- ◆ *A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése*
- ◆ *A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni*
- ◆ *Beszédmegértés fejlesztése*
- ◆ *Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása*
- ◆ *A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása*
- ◆ *A beszédhibák felmérése, megfelelő módszerekkel történő javítása, szükség esetén logopédus segítségének igénybevétele*

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Beszédük a nyelvi szabályokhoz illeszkedve jól érthető, megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű
- Helyesen használják a névmásokat, névutókat, igeidőket, igemódokat
- Képesé válnak mások végighallgatására, véleményük megfogalmazására
- A gyerekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- Elbeszélésük folyamatos de gyakran még nem követi a történések logikai, időbeli sorrendjét.
- Saját kérdéseiket, válaszaikat, kiegészítő gondolataikat ahhoz igazítják.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű hangerejű és sebességű beszéd.
- Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

8.2. Matematika

A környezet megismerése során lehetőség adódik matematikai tartalmú tapasztalatszerzésre. Mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyok összehasonlítására, ítéletek alkotására, következtetések levonására, tárgyleírás gyakorlására.

A matematikai tapasztalatszerzésre, a különbségek, azonosságok felismertetésére, a csoportosításra, a szétválogatásra alkalmas a csoportszoba berendezése. Az anyagokkal való ismerkedéshez széles teret adnak az élményszerzés során begyűjtött különböző anyagok (súly, nagyság alapján történő mérés, összehasonlítás, mennyiség és forma).

A matematikai szabályjátékok alkalmasak a számfogalom megalapozására, játékeszközökkel gyakorolhatják a sorbarendezést.

A matematikai tapasztalatszerzés formái:

- A játékban szerzett spontán tapasztalatok
- Gyermek által feltett kérdésekre adott válaszok,
- Spontán játékos tapasztalatszerzés,
- Óvónő által irányított megfigyelés,
- Óvónő által kezdeményezett foglalkozások,
- A matematikai tartalom beépítése a természet – társadalom - ember, az ének-zenei, ábrázoló tevékenységbe.

A felhasznált eszközöknél, az óvodapedagógus az alábbi szempontokat mindig vegye figyelembe:

- újszerűség
- manipulálhatóság
- színesség
- kombinálhatóság
- összetettség, komplexitás
- problémaszituációban betöltött szerep

Az óvodapedagógus feladata

- ◆ *Az élet nyújtotta természetes szituációk keresése és felhasználására a matematikai nevelés céljainak megvalósításában.*
- ◆ *Az óvodapedagógus feladata olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.*
- ◆ *A komplex matematikai foglalkozásoknak vagy kötetlen kezdeményezéseknek minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire igényeire, aktuális élményeire.*
- ◆ *A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani.*
- ◆ *Építsen a gyermekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére.*
- ◆ *Építsen az önálló problémamegoldás iránti igényre*
- ◆ *Teremtsen kedvező helyzeteket a tapasztalatszerzésben, az élmények gyűjtésében*
- ◆ *Fejlessze egyéni megismerő erőiket, problémalátásukat*
- ◆ *Fejlessze képességüket a tapasztalás, emlékezés megértés, konstruálás és az ítélőképesség területén.*

Matematikai tartalmú ismeretek komplex módon történő megjelenítése.

- ◆ *A tanulás: utánnézéssel, mintakövetéssel, spontán játékos tapasztalatszerzéssel, gyakorlati problémára, gyermeki kérdésekre, az óvónő által irányított matematikai megfigyelésekre, és az óvónő által irányított matematikai megfigyelésekre, és az óvónő által kezdeményezett tanulással sajátítja el a gyermek.*
- ◆ **A társas és közösségi tevékenység:**
  - ◆ *A naposi munka*
  - ◆ *Születésnapok ünneplése*
  - ◆ *Hagyományokat felidéző dalos játékok (tojásfestés, locsoló versek)*
- ◆ **Munkatevékenység:**
  - ◆ *Öltözködés*
  - ◆ *Étkezés*
  - ◆ *Tisztálkodás*
- ◆ **Szabadidős tevékenység:** *csoportszobában játszható matematikát tartalmazó játékok pl.:asztali,*
- ◆ *társas játékok, ugróiskola.*

- ◆ Szervezeti formája: kötött vagy kötetlen. Az óvodáskorra jellemző fejlődésbeli egyenetlenség miatt a gyermekeknél a matematikai nevelésben két életkori szintet jelöltünk meg.
- ◆ **Az első szint:** bevezetés a matematikába az 5. évig tart
- ◆ **Feladata:** a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás , szemlélet megalapozása
- ◆ **A második szint:** az intenzív fejlesztés szakasza, az 5-6-7. évben
- ◆ **Feladata:** matematikai tartalmú tapasztalatok megszerzése, részképességek műveletek, szokások elsajátítása.

A fejlesztés tartalma:

- ◆ Halmazok képzése
- ◆ Halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint
- ◆ Halmazok szétválogatása, bontása részhalmazokra
- ◆ Halmazok elemeinek sorba rendezése
- ◆ Halmazok összemérése becsléssel, párosítással, másolással
- ◆ Mennyiségek összemérése
- ◆ Magasság
- ◆ Hosszúság
- ◆ Tömeg
- ◆ Úrtartalom
- ◆ Mennyiség
- ◆ Terület
- ◆ Szélesség
- ◆ Vastagság
- ◆ Bőség
- ◆ Kis számok összkép alapján
- ◆ Sorba rendezett elemek helye a sorban: sorszámok
- ◆ Tapasztalatok a darabszám változásairól
- ◆ Építések, alkotások, szabadon és másolással, valamint egy feltétel megadásával
- ◆ .Tevékenységek tükörrel
- ◆ Tájékozódás térben
- ◆ Tájékozódás az egyszerű síkban ábrázolt világban
- ◆ Formaészlelés, formaemlékezet, formaállandóság.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Értik, helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban használt matematikai fogalmakat
- Képesek különböző szempontok szerinti csoportosításra
- Képesek megfelelő számosságú halmazokat több, kevesebb, ugyanannyivá tenni
- Képessé válnak különböző mennyiségek becslésére, összemérésére
- Sorbarendeznek mennyiségeket, hosszúság, szélesség, magasság szerint
- Képesek síkban, térben másolással építeni
- Megneveznek, felismernek síkbeli, térbeli alakzatokat
- Ismerik a sorszámneveket
- Térben jól tájékozódnak, névutókat ismerik, megkülönböztetik a jobb-bal irányt
- Tapasztalatokat szereznek tükörrel való tevékenység során

8.3. A külső világ tevékeny megismerése

- Természet-Társadalom-Ember
- Születéstől – Felnőttkorig

8.3.1. Természet – társadalom – ember

Cél: a gyermek közvetlen megfigyelésére és tapasztalatszerzésére építve megismerje és megértse az őt körülvevő világot.

A környezettudatos, környezetbarát életvitel megalapozása, kialakítása annak érdekében, hogy a gyermekeink képesek legyenek a közvetlen és tágabb környezetükben jelen lévő problémák felismerésére és kezelésére az életkoruknak megfelelő szinten.

Környezeti nevelésünk egy tudatformáló, tapasztalatokat és ismereteket gyűjtő, a gyermek környezethez kapcsolódó pozitív szokásokon keresztül környezetorientált magatartást alakító tevékenység. Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Az óvodapedagógus feladata:

- ◆ Megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire
- ◆ A gyermeket körülvevő valós természeti és társadalmi környezetből megismerteti mindazt ami megérthető és hasznosítható a gyermek számára.
- ◆ 3-7 éves korosztálynak a környezethez való pozitív érzelmi viszony kialakítása
- ◆ Ökológiai szemlélet alakítása – mely lehetővé teszi annak az elvnek az elfogadását, hogy a természetben mindenre szükség van és nincsenek káros és hasznos élőlények..
- ◆ Olyan szokások, viselkedési formák, ismeretek alapozása amelyek a későbbiekben meghatározzák a természethez való kötődést, illetve, kialakítják a gyermekben a természet

védelmét.

- ◆ Természet ünnepeinek megtartása
  - Állatok világnapja: október 4.
  - Víz világnapja: március 22
  - Föld Napja: április 22.
  - Madarak és fák napja: május 10

A környezettudatos magatartás kialakításáról feladatairól az előzőekben már említést tettünk.

Minden óvónő éljen azzal a lehetőséggel, hogy a foglalkozások anyagába beépíti a környezet és természetvédelmi ismereteket.

Ismertessük meg gyermekeinket az évszakokhoz kapcsolódó népszokásokkal, néphagyományokkal

„A népi kultúrában az ember és a természet kapcsolata tükröződik vissza”

Jeles napok és ünnepek megtartása:

- Márton nap
- Advent
- Luca napja
- Karácsony
- Farsang
- Húsvét
- Pünkösd

Környezetvédelem:

- A környezeti érzékenység fölkelése
- környezeti alapfogalmak tisztázása
- környezeti értékek felismertetése
- tapasztalat és ismeretszerzés formájának biztosítása
- természettisztelő erény kibontakozása
- környezeti problémák elhárítása

A természetvédelem: a természet „építményeinek” „műemlékeinek” „élő múzeumainak” fenntartása és megőrzése az utókor számára:

- ◆ a levegő tisztaságának védelme (erdő telepítés – oxigén)
- ◆ a víz védelme növények telepítése, ültetése, szennyezés(tiszta ivóvizet szolgáltató források védelme).
- ◆ a növényvilág védelme: (erdők, rétek, parkok, arborétumok, emlékfák, botanikus
- ◆ kertek ritka növényfajok védelme
- ◆ állatvilág védelme, ritka rovarok, puhatestűek, halak, kétéltűek, hüllők, madarak, emlősök védelme valamint élő- és táplálkozó helyeik védelme.
- ◆ kultúrtörténeti emlékek védelme: történelmi, irodalmi, népmondai emlékhelyek, temetők, műtárgyak, épületek, természeti környezete
- ◆ tájképi értékek: várak, várromok és környéke, műemléki környezetek környéke, feltárások védelme

8.3.2.Születéstől felnőttkorig

A természet - társadalom - ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódó fogalomkör. Magába foglalja a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A születéstől-felnőttkorig témakör megtapasztalható és eljátszható elemei között kiemelkedő helye van az ünnepeknek. Az ünneplés mindig kiváló alkalom a nevelés feladatainak megvalósítására, mivel az előkészületek és a tényleges ünnep egyaránt alkalmas tevékenykedtetésre, beszélgetésre, közös együttlétre, kicsik és nagyok találkozására. A gyermekek érzelmi szempontból is megerősödnek az ünnepek alkalmával és az óvoda dolgozóinak is új kihívás, mivel tegyék színesebbé, érdekesebbé az ünnepeket.

Óvodapedagógus feladata: a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása, szokások elsajátítása természetes élethelyzetekben.

Ezek:

- A köszönés módjára vonatkozó illemszabályok
- A bemutatkozással kapcsolatos illemszabályok
- Megszólítás, tudakozódás, kérésre vonatkozó illemszabályok.
- Étkezéssel, vendégfogadással, vásárlással kapcsolatos illemszabályok.
- A jó megjelenés szabályai.
- Óvodán kívüli viselkedés, öltözködés, kulturális és más intézményekben.
- Az ajándékozás szokásai.
- Nemzeti értékeink megbecsülése
- Minél több élményt gyűjtsenek a kirándulások, séták, kerti munka vagy az ünnepek alkalmából
- A foglalkozások lehetőség szerint szabadban történő szervezése
- Feltételek biztosítása annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és/vagy virágoskert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozunk kisállatok tartásával is.
- Együttműködés a szülőkkel, a környezet megszerettetésében, megóvásában
- Többoldalú megközelítés, az adott témakör komplex módon való megjelenítése

Az óvoda elvi és tartalmi kiegészítése

Az óvodában a környezeti nevelés maga az óvodai élet. Ahogy játszunk, reggelizünk, ebédelünk (egészséges étkezés, kulturált étkezési szokások) ahogyan alakulnak emberi kapcsolataink, amilyen anyagból vannak játékaink, bútoraink, ahogyan vigyázunk egymásra.

Az óvoda környezeti nevelés elsősorban a szokásokon, a környezettel való kapcsolatokon, hétköznapi apró történésein keresztül érvényesül. Emellett nagy szerepet játszanak a séták a közeli füves – fás parkba, a kirándulások távoli tájakra, a csoportszobában lévő növények, az élősarok növényei, a természetről szóló gyönyörű mesék és versek.

A környezeti nevelés kicsalogat az épületből. A nevelés színtere lesz az udvar, az utca, a patakpart. A környezetben szerzett valóságos tapasztalatok érzelmeket formálnak, alakítanak. Az óvodáskorú gyermekek az apró dolgok iránti érzékenységükkel sok jót tudnak tenni a természetnek. Az óvodapedagógus feladata, hogy kialakítsa azokat a tevékenységi köreket, amik gondozásában 3-7 éves korú óvodás is részt vehet. Az ismeretekre irányuló tevékenység a felnőtt minta alapján kialakított hatás válhat önfejlesztő erővé, amely alapján képezheti a környezetre figyelő környezetbarát magatartású felnőttek.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti – emberi – tárgyi világ értékei iránt. Szülőföld, emberek, hazai táj szeretetére nevelés. Helyi néphagyományok, szokások megismerése, elsajátítása
- Ismerjék környezetükbe élő házi és vadon élő állatokat, bogarakat, legyenek képesek összehasonlítani külső jegyeik és hasznosságuk alapján
- Ismerjék és tudják megnevezni környezetük színeinek sötét és világos változatait.
- Ismerik lakhelyük címét, szüleik foglalkozását, nevét
- A testrészeket, érzékszerveket megnevezik
- Ismerik az évszakok fogalmát jellegzetességeit, felsorolják, különbséget tudnak tenni az évszakok között,
- Ismerik a hónapok neveit
- Felismerik megnevezik a napszakokat
- Ismerik a gyűjtőfogalmakat (növények, állatok stb)
- Csoportosítják az általuk ismert állatokat különböző szempont alapján
- Felismerik az élő-élettelen dolgokat
- Óvják, védik környezetüket

8.4.Művészeti tevékenységek

A művészeti tevékenységek komplex foglalkozás már megnevezésében is tükrözi azt az összetettséget és azt a szándékot, ami a világ megismerésében, a kultúra elsajátításában, gyermekek felé közvetítésében programunk vállalt feladata.

Személyiség formálásának a képességek alakításának kitüntetett terepe a művészeti tevékenységek témakörébe tartozó nevelési területek összekapcsolása, természetes egymásra hatása. Miért is ne lehetne vizuális tevékenységek közben énekelni, beszélni vagy mesélni és fordítva, egy-egy mesét dramatizálni, bábok segítségével megjeleníteni, képpé formálni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a vizuális, az ének-zenei, vagy az irodalmi nevelést önállóan nem lenne fontos és szükséges programunkban megjeleníteni. Arra törekszünk, hogy karakteresen és elkülönítetten is megjelenjenek az óvodai nevelésnek ezek a tevékenységformái.

8.4.1.Mesélés,verselés, dramatizálás, bábozás

A mese-vers a kisgyermek alapvető szükséglete. Tehát nincs olyan nap, amikor ne kerülne sor egy, vagy több alkalommal mesére, vers tanulásra, vagy ismétlésre. „A jó mese mindig az életről szól – még akkor is, ha sárkányok, hangyák, gonosz törpék járkálnak benne keresztül-kasul. Az óvodapedagógusnak pedig nagyon oda kell figyelni a gyermekek mesélésére, dramatizálására, bábozására, szerepjátékára, mert sokkal alaposabban megismerhetik ezáltal őket.

A gyermek saját vers-és mesealkotása annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Nagyon fontos tehát, hogy minden nap legyen alkalmuk a gyermekeknek mese, vers hallgatására, eljátszására, ismétlésére, átélésére. A mese-vers anyagának gerincét a magyar népmese és mondóka kincseiből merítsük, ami természetesen nem zárja ki a modern, mai mesék, versek, klasszikus és kortárs irodalmi alkotások vagy más országokból származó irodalmi művek felhasználását. A hangsúly a tiszta forrásból merítésen nyugszik. Különösen legyünk körültekintőek a versek megválasztásánál. Szerencsére a magyar költők kiváló gyermekversei rendelkezésünkre állnak. Használjuk ki ezt a kivételes lehetőséget. A mesék kiválasztásánál fontos dolog a gyermekek életkorához való alkalmazkodás.

Vegyük figyelembe, hogy a 3-4 évesek kedvelik az egyszerű szerkezetű, gyakori ismétlésre, feldolgozásra, a mesék újraélésére, a kedvenc mesét a gyermekek újra és újra szeretnék meghallgatni. Mesehallgatás közben a gyermekek világról alkotott képe alakul, fejlődik, szókincsük bővül, érzelmi életük, erkölcsi magatartásuk, értékítéletük formálódik, kommunikációs és kooperációs képességük fejlődik.

Az óvodapedagógus feladatai

Az óvodás korú gyermek fejlődés pszichológiai sajátosságainak figyelembe vétele az irodalmi anyag kiválasztásakor.

- Az óvodásoknak választott prózai alkotások szereplői a gyermekek számára jól érzékelhető pozitív, illetve negatív jellemvonással rendelkezzenek, a mesék az érzelmet keltő, fordulatos cselekményt, a szép, a jó, az igaz győzelmét tükrözzék.
- A választott versek gyermeki szemléletet sugározzanak. A versek terjedelme ne haladja meg az óvodás korú gyermekek figyelem terjedelmét. Hangsúlyos, magyaros verselésű műveket közvetítsünk

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ◆ A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, mondókákat.
- ◆ Várják, igénylik a mesehallgatást.
- ◆ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak egymás szórakoztatására.
- ◆ Megjegyeznek 10-14 mondókát, tudnak 15-20 verset, 15-20 mesét.
- ◆ Tudnak meséket, történeteket kitalálni, illetve előadni.
- ◆ Megkülönböztetik a valóságot az elvonttól, kialakul a gyermekek mesetudata
- ◆ Van kedvenc meséjük, ismerik, visszaadják annak rövid tartalmát
- ◆ A könyvek között eligazodnak, vigyáznak a könyvekre

8.4.2.Ének-zene, énekes játék , gyermektánc

Az óvodai ének-zenei nevelés Kodály Zoltán világszerte elismert zenepedagógiájának elveit követi. Ezek alapgondolata, hogy a zene – akár a nyelv – egyetemes kultúrkincs, amelyhez zenei anyanyelvünk az énekes és hangszeres népzene, a gyermekjátékok és népszokások megismerésén át vezet az út.

Cél: a gyermeki személyiség egészséges kibontakoztatása, a játék öröme, az ének, a zene megszerettetése, a szépre a „tisza forrásra „ való rácsodálkozás.

Programunk Forrai Katalin által kidolgozott ének-zenei nevelés mellett teret enged a magyar népi gyermekjátékok bővebb alkalmazásának . A gyermekfolklórban használt dramatikus lírikus műfajú énekes játékok színesítik palettánkat és segítik ének-zenei nevelésünk hatékonyságát.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek -néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

Az óvodapedagógus feladata:

- Zenei anyag kiválasztása saját néphagyományunkra épüljön
- a csoport megfelelő ismerete, annak képességeinek pontos felmérése, a gyermekekkel való differenciált foglalkozás
- sokféle élmény, örömszerzés a gyermekeknek a mondókák és énekes játékok segítségével
- a komolyzenei és népzenei alkotások megismertetése a zenehallgatás során
- hangszerek megszólaltatása, megismertetése

A fejlesztés tartalma:

A népi gyermekdalok, mondókák mellett a művészi értékű komponált zene is nevelésünk anyaga, ezen kívül ismerkedjenek meg más népek népzenejével is

A zenei nevelés alapja az énekes játék. A játék szabad kellemes, önként vállalt tevékenység, az óvodai nevelés alapja.

A dallamvisszhangot minden foglalkozásba érdemes beépíteni.

Figyeljünk a tempótartásra, az elejétől a végéig egy tempóban hangozzanak el a dalok, mondókák, ahol szükséges ott viszont érzékeltsük a tempóváltást.

Dallambújtatóskor célszerű az éneklést egyenletes mozgással kíséni, hogy a tempó egységes maradjon, Ha motívumként történik a váltás akkor az a jelzés az előző motívum utolsó ütemére esik.

A szünetes daloknál, mondókáknál az egyenletes lüktetést a szünet alatt is érzékeltsük. Ügyeljünk az esztétikus mozgáskultúra kialakítására

A gyermek táncot változatos térformák alkalmazásával tehetjük színesebbé:
vonulások: csiga, hullámvonal, vonatozás derékfogással, köralakítás, kör irányváltoztatása, pulzáló kör, egyéni és páros forgások, kaputartás, kapuk alatt bújás.

Táncos motívumok, mozdulattípusok:

csárdáslépés, oldalzáró lépés dobbantással, tapsolás a test különböző részein (ritkán, sűrűn.), térdrugózás, fordulások, sarok emelés, sarok koppantás, csapásolások, láblengetés, teszegetés, dobbantás, páros szökdelések, haránt terpeszben szökdelés váltott lábbal, guggolás.

A dalanyag évi összeválogatásánál figyeljünk a mondókák, dalos játékok és műdalok arányára is

(kb. 70-30%)

A játékválasztásnál az óvónő törekedjen arra, hogy különböző énekes körjátékokkal ismertesse meg a gyermekeket a 3-4 év során.

- a legkisebbeket az ölbeli játékokkal.
- a bújó kanyargó vonulós játékokkal.
- guggolós kifordulós játékokkal.

- fogyó-gyarapodó játékokkal.
- énekes fogójátékokkal.
- párválasztó játékokkal.
- hidas kapus játékokkal

A legtöbb gyermeket 3 évig neveljük az óvodában. A tervezésnél 3 éves folyamatban gondolkodunk. A várható fejlettségi szintek rugalmasan értendők, ezek a 3 éves távlatban átfedik, kiegészítik egymást.

A dalanyag 3 év alatt minőségileg és mennyiségileg fokozatosan bővül. A program teljes szabadságot ad az óvónőknek a válogatásra, nincs kijelölt középső vagy kiscsoportos anyag.

Gyermektánc

Játékos gyakorlatokkal, sok mozgásos népi játékkal, táncos játékokkal fejleszthető a gyerekek mozgáskoordinációja, kreativitása, kommunikációs készsége, a közösségi és egyéni felelősségérzete. Itt lehet főszereplő, de el is bújhat a tömegben, lehet első, de megtanulja azt is, milyen veszíteni. Sokat énekelünk együtt, ez örömforrás, amit már kevesen ismernek. Nyelvi régiségek, új dallamok, ritmusok másznak a fülükbe, válnak sajátjukká. Megtanulnak várni, türelmet gyakorolni, megállni, vagy akár hallgatni.

A gyermekeknek olyan magyar kultúrát, műveltséget közvetítünk, amelyet több száz éven keresztül őrzött, hagyományozott és fejlesztett tovább a magyar nép.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ◆ A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékot
- ◆ Gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni
- ◆ Élvezettel tudnak zenét hallgatni
- ◆ Megkülönböztetik a zenei fogalom-párokat(halk-hangos,magas -mély,gyors-lassú)
- ◆ Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögzíteni
- ◆ Ismert dallamokat felismernek dúdolásról
- ◆ Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát
- ◆ Tudnak dalosjátékokat elkezdni megfelelő hangmagasságban
- ◆ Megkülönböztetnek kis eltérő zörej hangokat
- ◆ Szívesen improvizálnak
- ◆ Szívesen hallgatják az óvónő énekét,hangszeres játékát

8.4.3. Vizuális tevékenységek

A vizuális tevékenységek (rajzolás, festés, mintázás, kézimunka) a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A vizualitás áthatja a mindennapokat és természetesen részt vesz a személyiség alakításában, formálásában úgy, hogy műveltség tartalmakat – látás útján elsajátítható ismereteket, információkat közöl, képességeket fejleszt. Bálványos Huba szerint: "A vizuális nevelés a megismerés, a gondolkodás és a tevékenységek folyamatában fejleszti mindenképp előtérbe a – megismerő (kognitív) vizuális képességeket, - a vizuális gondolkodási képességeket és a vizuális tevékenységi (alkotó) képességeket." A vizuális nevelés tehát képességfejlesztés, mégpedig egyéni, differenciált képességformálás. A vizuális tevékenységeket a gyermekek kíváncsiságára, utánzási hajlamára, meglévő tevékenységi vágyára alapozva építhetjük. A vizuális tevékenységek lényege a cselekvés, a gyakorlás, a gondolatok szabad, kreatív kifejezése. A vizuális nevelés magvalósítása szempontjából kiemelt jelentősége van az óvodapedagógus személyiségének, vizuális látásának, ízlésének, esztétikai érzékének, kultúraközvetítő szerepének. A vizuális nevelés egész napos, a nap folyamán bármikor megvalósítható tevékenység

Az óvodapedagógus feladata:

- Teremtsük meg a feltételeket a gyermekek vizuális tevékenységéhez.
- Biztosítsunk sokféle lehetőséget a gyermekek élményeinek, fantáziájának, megfigyeléseinek képi és térbeli megjelenítéséhez, kreativitásuk fejlesztéséhez.
- Vizuális tevékenységekhez folyamatosan biztosítsuk a szükséges jó minőségű eszközöket, anyagokat.
- Vonjuk be a szülőket az anyagok, eszközök gyűjtésébe, elkészítésébe.
- Gyűjtsük és elemezzük a gyermekek munkáit, ezzel segítve a fejlődés folyamatát.
- Amennyiben megoldható, minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szerkényt, dobozt biztosítani ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk
- Ismertessük meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyerekek egyéni módon jelenítsék meg személyes élményeiket, ismereteiket, gondolataikat, elképzeléseiket. Ezek kifejezésére bizottsággal használják a vizuálisnevelés eszközeit, örömmel, saját kezdeményezésükre is alkossanak.
- Ábrázolásuk változatos legyen, tagoltságot mutasson, formákhoz és a hangulatokhoz megfelelő színeket társítsanak, színhasználatukban érvényesítsék kedvelt színeiket. Emlékezet utáni témáikban részleteket is ábrázoljanak.
- Tudjanak díszítő – tervező feladatokat megoldani sorakoztatással és más elrendezéssel, vonalas és folthatású mintaelemekkel, változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával,
- Tudjanak egyszerű formákat papírból kíván hajtogatni, ragasztani, papírelemekből és más anyagokból
- Az eszközhasználatuk legyen célszerű és gazdaságos, az eszköztartásuk és az anyagkezelésük helyes. Jelenjen meg az eszközök karbantartásának szokása és a munkaszervezés képessége.
- Formaábrázolásuk változatos,
- Emberábrázolásainkban megjelennek a részformák (pl.: haj, ruha, stb.)
- próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.

9. Mindennapos mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató-, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez.

A mozgásfejlesztés lehetőségei:

- szabad játékban a gyermekek kötetlen, spontán, természetes játékos mozgása közben
- testnevelés tevékenységen belül
- mindennapi testnevelésben
- differenciált mozgástevékenység során

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A gyermek természetes mozgásigényére figyelemmel, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket, az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített testmozgást kiegészítik az irányított mozgástevékenységek, amelyek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).

A mozgásfejlesztés célja

- a gyermeki szervezet sokoldalú arányos fejlesztése
- a motoros képességek fejlesztése
- személyiségfejlesztés az értelmi képességek fejlődése is: figyelem, emlékezet, gondolkodás
  - cselekvő és feladatmegoldó képesség erősítése
  - térben, időben való tájékozódás, helyzetfelismerés

- társas kapcsolatok, egymáshoz való alkalmazkodás képessége
- a tanulási képességek fejlesztése
- a mozgás és a játékigény természetes gyakorlatokkal és játékkal történő kielégítése
  - az alaperő minél magasabb szintre emelése

Tartalma

helyváltoztató mozgások

- *járások*
- *futások*
- *oldalazások*
- *irányváltások, megállások*
- *menekülés és üldözés*
- *szökdelések*
- *ugrások és érkezések*
- *kúszások, csúszások*
- *mászások*

helyzetváltoztató mozgások

- *lendítések, körzések*
- *hajlítások, nyújtások*
- *tolások, húzások, emelések*
- *testsúlymozgatások és támaszok*
- *gurulások, átfordulások*
- *dőlések, esések*
- *egyensúlyozások*
- *függések, lengések*

finommotoros mozgások

- *gurítások, dobások*
- *elkapások*
- *rúgások, labdaátvételek lábbal*
- *ütések, ütések eszközzel*
- *labdavezetések kézzel, lábbal*
- *eszközök megállítása, átvétele*
- *egyéb eszközhasználati formák*

Óvodapedagógus feladata

- ◆ Legfontosabb feladat, hogy a napirendet úgy állítsa össze, hogy az adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra
- ◆ Biztosítsa minden gyermek számára a szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit. Adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz
- ◆ Esélyegyenlőség biztosítása a mozgásos tevékenység során
- ◆ Az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített testmozgás
- ◆ Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára
- ◆ Törekedjen a gyermeket fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására
- ◆ Az egészséges életmód szokásainak kialakításával biztosítsa a testi nevelés zavartalanságát, nyugalmát
- ◆ Tartsa fontosnak a mindennapi testnevelés keretein belül megvalósuló testnevelés foglalkozásokon is a differenciált, egyéni fejlesztést
- ◆ Preventív gyógytorna elemeinek beépítése
- ◆ Egyéni szükségletek, képességek figyelembevétele
- ◆ Mozgásos játékeszközök biztonságos használatának életkori szinten történő megismertetése
- ◆ pozitív énkép kialakítása
- ◆ az izomegyensúly kialakítása

- kondicionális képességek

- hajlékonyság, lazaság

- koordinációs képességek

• ezek megőrzése

• a helyes testtartás kialakítása

• az egészséges életmódra nevelés

• a gyakorlatvégzése mintaszerű, pontos, örömteli legyen

• az óvodapedagógus mindig értékelje az eredményes végrehajtást

• prevenció: az előre várható, kiszámítható káros hatások kivédése

A mozgás fejlesztés időtartama napi 30 perc.

Helye, csoportszoba, tornaszoba, udvar

Differenciálás

A differenciálás egyaránt szolgálja a tehetséges gyermek fejlődését és az esetleg lemaradtak felzárkóztatását is.

A differenciálás lehetőségei

- a végrehajtás módjában
  - szóban, tevőlegesen, eszközzel
- eszközökkel
  - neheztett szerek - jobb képességűeknek – nagylabda
  - könnyített szerek – kevésbé fejletteknek – kis labda
  - a gyermek eldönthesse, melyik nehézségű szert választja – emelt, - felfordított, -ferde pad
- a gyakorlat adásában
  - ha mégis más feladatot kell adni, az legyen rávezető gyakorlat
- ismétlésszámban
  - ◆ - több szert biztosítsunk, külön dolgozzanak a gyorsabbak és a lassabb mozgásúak
  - vagy választhasson a gyermek, hogy hol gyakoroljon, ahol előbb rákerül a sor oda állhasson.
- egyenkénti segítségadás
  - ez nem hatékony, mert kevés ismétlésszámot érhetünk el vele, ha mégis ezt a módszert választjuk, törekedjünk az azonos ingert adó feladatok kiválasztására, hogy összeadódhassanak az elérni kívánt hatások.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Mozgásigényük, mozgáskedvük életvitelének részévé válik.
- Megszeretik és igénylik a mozgást.
- Kialakul testsémájuk, oldaliságuk, tudnak térben tájékozódni
- Biztonságosan mozognak, mozgását képes irányítani, ismerik a téri irányokat.
- A gyermekek akarata, bátorsága, önuralma, figyelve és egyéb jellembeli tulajdonságai megerősödnek.
- Betartják a szabályokat,
- Gyermekek nagymozgása, finommozgása egyensúlyészlelése összerendezett, alkalmassá válnak az írás tanulás megkezdésére

10. A nevelés – tanulás tervezése és időkeretei**Csoportszervezési elvek**

A csoportok összetételét, megszervezését a szülői igények és az óvoda lehetőségeinek figyelembe vételével alakítjuk ki.

Figyelembe vesszük:

- a gyerekek aránya (életkor, nem)
- szülők teljesíthető kívánsága (testvérek, barátok elhelyezése együtt vagy külön)
- Hátrányos (HH), halmozottan hátrányos (HHH), beilleszkedési tanulási, magatartási zavarokkal küzdő gyerekek (BTM), sajátos nevelési igényű gyerekek (SNI) arányos létszáma a csoportokban

A nevelés-tanulás tervezésének általános elvei

- Építünk a spontán gyermeki ötletekre, a gyermek meglévő tapasztalataira.
- során számításba kell venni azt, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme más és más lehet, sőt a fejlődés dinamikája
- A tervezés mindig megelőzi az anyaggyűjtés
- . A tervezés során az óvodapedagógus és a gyermek aktív egymásra hatására építhetünk. Ez azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által elképzelt fejlesztést ki kell egészítenie a gyermektől származó ötleteknek, a meglévő gyermeki ismereteknek és tapasztalatoknak.
- A tervezés során alapvetően arra törekszünk, hogy a már meglévő ismeretanyagot vegyük először számításba. Ne az ismeretanyag mindenáron való növelése, hanem az vezesse az óvodapedagógust, hogy sokoldalúan, több nézőpontból és többoldalú megközelítéssel hogyan lehet hatékonyabban fejleszteni a gyermeket. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzünk.
- . A komplex foglalkozások rendszere is beépül a nevelési folyamat egészébe, ezért nincs előre meghatározott időpontja a nap folyamán a komplex foglalkozások megvalósításának.
- Ezért a tervezés két részből tevődik össze a gyakorlatban. A nagyobbik, előre tervezhető részből és a kisebbik rész az előre tervezhetetlen gyermeki ötletek, javaslatok, melyek utólag kerülnek bejegyzésre a tervezés nyitott sávjába.
- Zöld tartalmak tervezése a tevékenységi tervekben

Az óvodapedagógusok szabadságát messzemenően figyelembe kívánjuk venni a lehetőségeket, a gyermekcsoport adottságait, igényeit, életkorát, stb. Tehát nem határozzuk meg mennyi ideig foglalkozzon 1-1 témakörrel az óvodapedagógus és ezt a tervezés során sem kívánjuk korlátozni. Nyilvánvaló azonban, hogy a sokoldalú tapasztalatszerzés fontosságára biztatunk mindenkit, ez pedig egy-egy adott témának

különböző szituációkban történő sokszori feldolgozását jelenti. Lehet egy témát egy héten keresztül sokszor feldolgozni, de lehet több héten át vissza-vissza térni rá, a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát folyamatosan új helyzetben, új körülmények között fenntartva.

Az anyanyelvi nevelés olyan komplex és tervezett tevékenység, ami az óvodai nevelés teljes egészét áthatja.. Az anyanyelvi nevelés ugyanis sohasem korlátozódhat egyetlen foglalkozás időtartamára, komplex, egész napos tevékenység. A közölt hetirend mintában (csakis mintáról van szó), mert az óvodapedagógus saját elképzelése szerint alakíthatja ki a csoport napirendjét. A hétfői napot pontosan azért kívánjuk szabadon (foglalkozásmentesen) hagyni, hogy legyen idő a gyermekek élményeinek meghallgatására, a gyermekkel való beszélgetésre. A gyermekek általában új élményekhez jutnak a hétvégén, ezért nagyon alkalmas a hétfői nap arra, hogy megismerjük, megtudjuk mi foglalkoztatja őket, hiszen mindezt a tervezés során feltétlenül számításba kell vennünk. A kommunikáció mint fő célkitűzés ugyancsak azt feltételezi, hogy minél többet beszélgessünk a gyermekekkel. Csupán azzal, hogy időt és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek a beszélgetésre, önmaguk kifejezésére, máris sokat tettünk a bátor, önálló, mindennapi kommunikáció kifejlődése érdekében

A nevelés időkeretei

A napirend és heti rend igazodik az óvodai csoport különböző programjaiban megfogalmazott feladatokhoz, figyelembe veszi a csoport szokásokat és igényeket

	<i>11 óra nyitva tartás esetén</i>
Játék és szabadidős tevékenység	<i>6,5 óra</i>
Étkezés, pihenés	<i>3 óra</i>
Öltözködés, tisztálkodási tevékenység	<i>1,5 óra</i>
Komplex foglalkozások naponta	<i>5 – 35 perc</i>

Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. A hetirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek, javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermekek életének észrevétlen szabályozója legyen. Napi beosztás szerint a gyermekek egészségének megőrzése céljából, preventív jelleggel csoportonként kerül sor a sószoza használatára az őszi –téli időszakban, mely a hetirendben rögzítésre kerül.

<i>Hétfő</i>	Mindennapi testnevelés	Mese-vers	-
<i>Kedd</i>	Mindennapi testnevelés	Mese-vers	Matematika
<i>Szerda</i>	Mindennapi testnevelés	Mese-vers	Művészeti tevékenységek, ének-zene
<i>Csütörtök</i>	Mindennapi testnevelés	Mese-vers	Természeti-társadalmi környezet megismerése
<i>Péntek</i>	Mindennapi testnevelés	Mese-vers	Művészeti tevékenységek, Vizuális tevékenység

A heti rend általános tartalma (napi 20-30 perc) és maximális időkeretei

A hetirend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt hetirend csupán általánosságban és egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat. Számptalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

11.A gyermekek fejlettségállapotának mérése - A pedagógiai munka dokumentációi

Az óvodánkban a gyermekek felméréshez Porkolábné Dr. Balogh Katalin fejlettségmérő lapjait és értékelési rendszerét a 20/2012.EMMI rendeletben előírtaknak megfelelően kibővítve alkalmazzuk. A fejlődés követésére készültek a fejlettségmérő lapok melyek szempontsorai óvodai szituációban teszik lehetővé a tanulási képességet alapozó funkciók változását, fejlődését. A fejlettségmérő lapok kitöltésével megismerjük a gyermekek részfunkcióinak fejlettségét, észlelhetjük azok eltérő szintjét, vagy egyes területek szembetűnő lemaradását. Ezek az információk konkrétan mutatják hol, miben van további tennivalónk. Ezen kívül módot adnak az egyéni differenciált fejlesztésre. A szempontok táblázatban vannak melyek megkönnyítik a mindenkori információ rögzítését. Évente kétszer év elején és a második félév vége felé kerül sor a mérésre. Az év eleji felmérés közvetlen információt ad az évi nevelői munka konkrét megtervezéséhez. Az év végi mérések pedig megmutatják a fejlesztő munkánk eredményességét. Egész év folyamán is végzünk folyamatos megfigyelést, amiről rövid jegyzeteket készítünk maguk számára. A fejlettségmérést a szülőkkel évente kétszer ismertetjük és tájékoztatjuk őket a további fejlesztésről.

A fejlettségmérés egyes területei:

- Mozgásfejlettség (szem-kéz-láb koordináció, egyensúlyérzék..)
- Testséma fejlettségének mutatói
- A gyermek téri tájékozódásának, térbeli mozgásának fejlettsége
- A gyermek értelmi fejlettsége
- A gyermek finommotoros koordinációjának fejlettsége (ábrázoló tevékenység, színhasználat, kreativitás..)
- Matematikai gondolkodás
- A gyermek nyelvi kifejezőképességének fejlettsége
- Éneklési készség, ritmusérzék
- A gyermek szociális fejlettsége
- A gyermek szociális érettsége
- Egészséges életmód
- Játék fejlettsége

Rögzítjük a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

Mindezeket a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentációban rögzítjük, szülővel aláírattjuk az ismertetés tényét.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentációjával kapcsolatban:

- ◆ *Kétheti, félévi vagy évi nevelési-tanulási terv készítése*
- ◆ *Hetirend és napirend összeállítása*
- ◆ *A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése (Porkolábné fejlettségi mutatók óvodába lépéstől nagycsoport végéig)*
- ◆ *Egyéni fejlesztési napló vezetése a fejlődésben elmaradt, vagy kiemelkedő képességű gyerekekről*
- ◆ *A nevelőmunka folyamatos értékelése*

A nevelőmunka dokumentálásának legfőbb eszköze a csoportnapló. A helyi programok életbe lépése óta nem szabályozzák központilag a tervezés a nevelőmunka dokumentálásának formáját. Ez tehát teljes szabadságot nyújt minden óvodának a dokumentálást illetően. Aki azonban szeretne maradni a jól bevált formánál, az használhatja a tevékenységközpontú programhoz kifejlesztett csoportnaplót. Aki önálló formában szeretne tervezni, erre meg van a lehetősége.

12. Az óvoda és környezetének együttműködése

Az óvoda nevelőmunkáját a helyi környezet egyre intenzívebb formában befolyásolja és ez a tendencia a jövőben fokozódni látszik. Éppen ezért szükséges szólni az óvoda külső kapcsolatairól az alábbi csoportosítás alapján:

- Az óvoda és a család
- Az óvoda és a fenntartó
- Az óvoda és a bölcsőde
- Az óvoda és az iskola
- Az óvoda és a különböző közművelődési intézmények
- Az óvoda és a pedagógiai szakszolgálat
- Az óvoda és az egészségügyi szolgálat
- Az óvoda és a Bóbita Alapszolgáltatási központ
- Az óvoda-Egyház
- Az óvoda-Gödöllő Forrásközpont

Valamennyi esetben a folyamatos és rendszeres kapcsolattartáson van a hangsúly. Az óvodának kezdeményezőként kell fellépnie, hiszen a kapcsolattartást a gyermek harmonikus fejlődése érdekében szükséges megvalósítani.

Óvoda- Család

Az óvoda csak a családdal együtt, a családi nevelés funkcióját erősítve tudja nevelő szerepét betölteni.

Az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban, a jó partnerkapcsolatban valósul meg.

Alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás.

Ez a bizalom, és a gyermekekért érzett felelősség teheti harmonikussá az együttműködést.

Cél: olyan együttműködés kialakítása, melynek alapja a tolerancia, megismerés és megértés.

Feladat: Az együttnevelés és segítségnyújtás a családok szokásainak, sajátosságainak, igényeinek figyelembevételével.

Együttműködés formái:

- családlátogatások
- szülői értekezletek
- baba-mama klub
- fogadó óra igény szerint
- közös kirándulások, programok
- egészségnap („Mozogni Jó”)
- gyermeknap
- kézműves foglalkozások közösen
- évzáró- anyák napi ünnepség
- „Mese-ovi” („anya, most én mesélek”)

Az egyenrangú kapcsolat feltételezi, hogy kölcsönösen alkalmazkodjunk egymáshoz. Ez előítélet mentes legyen az óvodapedagógus részéről a gyermeket, a szülőt és a családot illetően. Minden család, minden szülő más, tehát az egyéni, egyedi megközelítés éppen olyan fontos, mint a diszkréció

Óvoda-fenntartó

Cél: Korrekt, pozitív munkakapcsolat kialakítása, a kölcsönös nyitottság, információáramlás, együttműködés szellemében.

A fenntartóval való együttműködés elsősorban az óvodavezető feladata, de az óvodapedagógusok közreműködésére ezen a területen is szükség van.

Óvoda- Bóbita bölcsöde

Cél: Lehetőség biztosítása a bölcsödébe járó 2-3 éves gyermekek számára az óvodával való ismerkedésre, a zökkenőmentes beilleszkedés elősegítése érdekében. A bölcsődei szokások, szabályok megismerésével, óvodánk, nevelőmunkánk megismertetésével a bölcsőde-óvoda átmenet megkönnyítése.

Együtműködés formái:

- -bölcödés gyermekek látogatása az óvodában,
- eseti megbeszélések
- Tájékoztató a nagycsoportos bölcödés gyermekek szülei számára

Óvoda-iskola

Célja: az óvoda – iskola átmenet segítése

Együtműködés formái:

- a tanítónők látogatása az óvodában, a leendő első osztályosok megismerése érdekében;
- „Mese-ovi” délutánra a leendő első osztályos pedagógusok meghívása
- tanítónők – óvónők közös beszélgetése az iskolába menőkről;
- látogatás az iskolában májusban a nagyokkal,
- közös sport délután az első osztályosokkal
- az óvónők látogatása ősz folyamán az első osztályokban

Az óvodának arra kell figyelnie, hogy saját szakmaiságát hangsúlyozva segítse elő az átmenetet a gyermekek számára, és ne adja fel elképzeléseit, módszereit, azaz ne próbáljon kis iskolát játszani, hanem minden eszközzel ragaszkodnia kell saját értékeihez.

Az óvoda és a különböző közművelődési intézmények

Cél: külső társadalmi környezet megismertetése, megfeleljenek a gyermekek egyéni, életkori sajátosságainak, segítsék nevelési feladataink megvalósítását,

Együtműködés formái:

Rendezvényeken való részvétel: bábszínház, meseszínház, kiállítások, falunap, gyermeknap, karácsony stb.

Óvoda és a Pedagógiai szakszolgálat:

Cél : hatékony együttműködés az utazó szakemberekkel (logopédus,gyógypedagógus)

Együttműködés formái:

Szakmai szolgáltatás

Gyógypedagógiai fejlesztés ,tanácsadás

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében szak-pedagógiai segítség kérése

Nevelési tanácsadás

- folyamatos kapcsolattartás, együttműködés
- eset megbeszélések a csoportvezető óvónővel,
- helyszíni csoportos vizsgálat
- a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság felé közvetlen utalás, soron kívüli vizsgálat kérése
- logopédiai ellátás

Óvoda és a Gödöllői Forrásközpont

Célja: a veszélyeztetett gyermekekkel kapcsolatos teendők, szociális segítői tevékenység.

Csoportban végzett szociális segítő munka

- Közösségi szociális segítő munka
- Egyéni segítés (tanácsadás)

Együttműködés formái: esetmegbeszélések, pedagógiai jellemzés küldése. Szociális segítő heti egy alkalommal végzi az intézményben tevékenységét.

- Együttműködési megállapodás az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység működéséről

Óvoda és a Bóbita Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Központ

Cél: A családok szociokulturális háttérének megismerését követően a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés közvetítése. Napi szinten felmerülő problémák közös megoldása.

Együttműködés formái

- jelzőrendszeri megbeszélés
- esetjelzés írásban
- éves beszámolók
- esetmegbeszélések
- prevenciós iskolaelőkészítő foglalkozások

Óvoda- Egészségügyi szolgálat *(lásd egészségnevelési fejezet)*

Cél: egészséges életmód alakítása, gyermekek egészségügyi szűrővizsgálatának megszervezése évente egyszer. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekekkel kapcsolatos együttműködés. Járványhelyzet idején hatékony együttműködés.

Együttműködés formái:

- szűrések
- eset megbeszélések
- konzultáció
- szülők részére előadás az egészségneveléssel kapcsolatban

Óvoda-Egyház

Cél: gyermek, szülő vallási, világnézeti meggyőződését figyelembe véve, a hitoktatás lehetővé tétele

Együttműködés formái:

- Szülői értekezlet alkalmával az egyház képviselőinek tájékoztatása
- fakultatív hitoktatás

13. Az óvodai ünnepek és megemlékezések

- ◆ *Az óvodai élet hagyományos ünnepei*
Mikulás, anyák napja, évzáró, gyermeknap, a gyermekek név és születésnapja stb.
- ◆ *Néphagyományhoz kapcsolódó ünnepek*
Népmese napja, Márton-nap Karácsony- Jézus születése, Betlehemezés, Húsvét, Pünkösd, Advent, Farsang, , Újévköszöntés
- ◆ *Nemzeti ünnepeink és egyéb ünnepek*
Március 15. Október 23.
- ◆ *Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek*
Falunap, Gyermeknap stb.
- ◆ *Időszakos ünnepek, melyek adott alkalmakhoz kapcsolódnak*
óvoda névfelvétele vagy fennállásának ünnepe, Víz világnapja, Madarak és fák napja, Föld napja, stb.

Az ünnepek jelentőségei:

- A szülőkkel való találkozás, beszélgetés, együttműködés lehetőségei biztosítják
- A szülők, érdeklődők képet kaphatnak az óvoda és az óvodapedagógus munkájáról
- Pedagógiai szempontból kiemelt jelentőségű. A nevelésnek tág teret biztosít: tevékenységi lehetőségek, egyéni közösségi érzések megmutatkozása gyermekek közötti együttműködés gyakorlása, aktivitása, kreativitásra ösztönző hatása, esztétikai élmények hatása.
- A hagyományok ápolásával a kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget.
- Hazaszeretetre nevelés

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az ünnep megszervezésével kapcsolatban: az ünnepek, a hozzájuk való előkészület pontos megtervezése
- Az óvodai csoportokon belül és a csoportok közötti együttműködésnek a biztosítása
- Az ünneplés idejének és módjának szükséges differenciálása
- A gyermekek ünnepi műsorának ideje 25-40 perc a gyermekek fejlettségének függvényében.

- Megemlékezés (március 15), az ünnepi hangulat megéreztetésében nyilvánuljon meg. Formái: gyermekek csoportjában szervezett ünnepségen a séta alkalmával a fellobogózott házak megtekintése, kis zászlócskák tűzése a kopja fára. Az óvoda díszítése az ünnephez méltóan.
- Megemlékezés (október 23) az ünnepi hangulat érzékeltetésében nyilvánuljon meg, séta a településen, fellobogózott házak megtekintése, kis zászlócskák tűzése az október 23-i emlékműre. Az óvoda díszítése az ünnephez méltóan.

14. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére az Alapprogramban meghatározottak szerint

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a tér érzékelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a tér tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Legitimációs Záradék

Érvényességi rendelkezések:

Készítette: A Pedagógiai Programot az igazgató készíti el a nevelőtestület bevonásával

Elfogadja: Az óvoda nevelőtestülete

Jóváhagyja : Fenntartó

Pedagógiai program felülvizsgálata a törvényi változásoknak megfelelően történik, illetve a nevelőtestület kezdeményezésére

Érvényességi ideje

2024.január 1-től törvényi módosításig, illetve visszavonásig

Hatályosság

Időbeni hatálya : kiterjed a fenntartó elfogadását követően, a kihirdetés napjától visszavonásig

Területi hatálya : kiterjed az óvoda területére, ill. a végrehajtáshoz kapcsolódó óvodán kívüli programokra

Személyi hatálya: kiterjed az óvoda minden jogviszonnyal rendelkező alkalmazottjára, gyermekekre, szülőkre, ill. akikkel egyéb kapcsolatban vagyunk

Nyilvánosság

A pedagógiai program megtekinthető:

- óvoda vezetői irodában,

- óvoda honlapján

- Tájékoztatást kapnak a szülők csoport szülői értekezleteken

A Dányi Nefelejcs Óvoda nevelőtestülete a fenti – módosításokkal egybeszerkesztett Pedagógiai Programját a 20 .....év .....hó.....napján megtartott határozatképes nevelőtestületi értekezletén 100.... %-os szavazat aránnyal .....számú határozatszámmon elfogadta. Ezt a tényt az igazgató és a választott jegyzőkönyv-hitelesítő aláírásával tanúsítja.

Dány, 20 .....év .....hó.....nap

PH:

.....
jegyzőkönyv hitelesítő

.....
igazgató

Véleményezte

Szülői Szervezet nyilatkozata:

A szülői szervezet (közösség) képviselőjében nyilatkozom arról, hogy a szülői közösség a Dányi Nefelejcs Óvoda Pedagógiai programjának módosításakor véleményezési jogát gyakorolta, támogatja annak tartalmához nem kívánunk hozzáfűzni egyebet.

Dány,.....év.....hó.....nap

.....

Szülők közösségének képviselője

Jóváhagyta

A Dányi Nefelejcs Óvoda módosított Pedagógiai Programját a Fenntartó .....számú határozatával jóváhagyta

Dány,.....év.....hó.....nap

PH: .....

Fenntartó

Melléklet 1.sz. Boldogság Program